

VERTROUWELIJK

Rapport van bevindingen en advies

Commissie melding onregelmatigheden TU/e

15 maart 2024

Leeswijzer bij het rapport

Deze leeswijzer beoogt eenieder die het rapport van bevindingen en advies van de commissie leest, te helpen bij het op de juiste wijze duiden van het rapport. De commissie hoopt hierdoor misvattingen ten aanzien van de inhoud van het rapport te voorkomen.

De commissie bespreekt in de hoofdstukken 1, 2, 3 en 4 een aantal onderwerpen die ter achtergrond van het onderzoek dienen. De bespreking van deze onderwerpen beoogt de lezer informatie te geven over het proces als geheel, de wijze waarop de commissie te werk is gegaan en welke bevoegdheden en taken de commissie wel/niet toekomen. Ook is het procesverloop in tijd uiteengezet en is het beoordelingskader waaraan de commissie moet toetsen vermeld.

In hoofdstuk 5 heeft de commissie de melding uiteengezet. Dat betekent dat in dit hoofdstuk de melding is weergegeven zoals de melder deze oorspronkelijk heeft gedaan, aangevuld met wat de melder nadien tijdens gesprekken met de commissie heeft verklaard ter nadere duiding van de melding. In dit hoofdstuk staan geen zienswijzen van de TU/e over de melding of een oordeel van de commissie over (onderdelen van) de melding. Enkel de melder is in dit hoofdstuk aan het woord.

In hoofdstuk 6 heeft de commissie vervolgens de zienswijzen van de TU/e, in de vorm van een verweer op de melding, uiteengezet. In dit hoofdstuk staan de opvattingen van de TU/e over de melding en de melder centraal. Er staan in dit hoofdstuk geen zienswijzen van de melder of een oordeel van de commissie over (onderdelen van) de melding. Enkel de TU/e is in dit hoofdstuk aan het woord.

In hoofdstuk 7 heeft de commissie haar bevindingen uiteengezet. Een bevinding is een waarneming die ten aanzien van een bepaald onderwerp van onderzoek wordt gedaan en die aannemelijk is geworden. Bevindingen kunnen na zorgvuldige weging en beoordeling leiden tot een bepaalde kwalificatie of oordeel. Dit is niet synoniem aan 'een feit'. Een feit is een gebeurtenis of omstandigheid waarvan de werkelijkheid onomstotelijk vaststaat, doordat het ofwel zintuiglijk is bevestigd ofwel instrumenteel gemeten kan worden. In een kwestie als hier voorliggend is het vaak niet mogelijk uit verklaringen over en weer "onomstotelijk" vaststaande feiten te constateren. Vaak gaat het nu eenmaal om appreciaties, persoonlijke ervaringen, ondervindingen en belevingen. Die kunnen per persoon verschillen afhankelijk van de positie die men heeft, als 'melder', 'verweerder' of anderszins betrokkene. De commissie heeft haar bevindingen vastgelegd op basis van de melding, het standpunt van de betrokken leidinggevende c.q. (het betrokken lid van) het CvB, de gevoerde gesprekken en het (dossier)onderzoek. Hierbij heeft de commissie ook aanvullend rekening gehouden met de reactie(s) van de melder en de TU/e, die aan de commissie zijn toegezonden in het kader van hoor en wederhoor. Dit hoofdstuk bevat (nog) geen door de commissie getrokken conclusies, aanbevelingen of adviezen.

In hoofdstuk 8 heeft de commissie allereerst het juridische beoordelingskader verder uitgewerkt en de ontvankelijkheid van de melding beoordeeld. Hierna heeft de commissie een inhoudelijk

oordeel over de melding gegeven, gevolgd door een algehele conclusie in hoofdstuk 9 en adviezen en aanbevelingen in hoofdstuk 10.

Inhoudsopgave	Pagina
1. Procedurele gang van zaken.....	3
2. Bevoegdheid, samenstelling en werkwijze commissie.....	3
3. Toetsingskader.....	5
4. Procesverloop.....	6
5. De melding.....	8
6. Het verweer.....	9
7. Bevindingen.....	13
8. Beoordeling commissie.....	31
9. De conclusie.....	41
10. Het advies.....	43
Bijlage.....	48

1. Procedurele gang van zaken

1.1. Melder heeft zich met een e-mail van 26 juni 2023 tot haar eindverantwoordelijk leidinggevende (hierna: leidinggevende) gewend om een melding van een door de melder vermoede misstand te doen. Met een e-mail van 29 juni 2023 heeft de leidinggevende de melding doorgezonden naar de secretaris van de Commissie melding onregelmatigheden TU/e, die de melding vervolgens in behandeling heeft laten nemen door de externe secretaris van deze commissie.

2. Bevoegdheid, samenstelling en werkwijze commissie

Bevoegdheid

2.1. De ‘Commissie melding onregelmatigheden’ (hierna: de commissie) is door de TU/e ingesteld en heeft tot taak een vermoede onregelmatigheid te onderzoeken en daaromtrent het College van Bestuur (CvB) van de TU/e te adviseren. De commissie brengt een onderzoeksrapport uit aan het CvB en wordt voor de werkzaamheden ondersteund door een secretaris. Als een of meerdere bestuursleden van het CvB nauw betrokken zijn bij, respectievelijk onderwerp zijn van de gemaakte melding, hetgeen bij de hier voorliggende melding het geval is, wordt het onderzoeksrapport aan (de voorzitter van) de Raad van Toezicht (RvT) gezonden. Vervolgens stelt (de voorzitter van) de RvT de melder, het CvB en de commissie binnen vier weken na ontvangst van het rapport op de hoogte van de wijze waarop deze aan het oordeel van de commissie gevolg zal geven, alsmede binnen welke termijn.

2.2. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de Regeling melding onregelmatigheden TU/e (hierna: de Regeling) en de Wet bescherming klokkenluiders (hierna: de Wbk). Waar de Regeling niet in overeenstemming is met deze wet, prevaleert de wettelijke regeling.

Samenstelling

2.3. De commissie bestaat in deze kwestie uit de heer mr. J.P. de Jong, voorzitter (waarnemend), mevrouw mr. E.B.M.H. de Brouwer en mevrouw drs. C. de Graaff-Lijzenga, leden. De commissie wordt ondersteund door het CAOP te Den Haag. In deze zaak is als secretaris opgetreden de heer mr. L.H.J. van Haarlem.

Werkwijze

2.4. De commissie heeft een onderzoeksprotocol¹ opgesteld voor de wijze waarop de commissie de werkzaamheden uitvoert. De Regeling is voor de werkzaamheden van de commissie bepalend, maar deze is niet geheel 'up to date' gebleken ten opzichte van de Wbk, die in het voorjaar van 2023 in werking is getreden. Omdat de commissie met het opstellen van dit onderzoeksprotocol op onderdelen afwijkt van de Regeling ten faveure van de wettelijke regeling, is aan het College van Bestuur verzocht dit onderzoeksprotocol te bekrachtigen, hetgeen is gebeurd per 4 oktober 2023. Het protocol is tijdelijk, vooruitlopend op de noodzakelijke aanpassing van de Regeling. Bij het opstellen van dit tijdelijk protocol is dus uitgegaan van de Regeling en van de Wbk. Het beschrijft het proces dat de commissie volgt bij de uitvoering van het onderzoek en fungeert als leidraad voor het handelen van de commissie. Daarnaast heeft het protocol tot doel duidelijkheid te verschaffen over de procedure, de rollen en de diverse verantwoordelijkheden.

De commissie heeft ter uitvoering van de aan haar opgedragen taak de melder en de leidinggevende van melder gehoord. Ook heeft de commissie personen gehoord die nauw bij de gedane melding betrokken zijn en die geacht worden informatie te kunnen verschaffen over de situatie of de omstandigheden waaronder de melding is ontstaan, waaronder leden van het CvB, collega's van melder en een aantal bij de kwestie betrokken andere functionarissen, zoals (voormalig) voorzitters van de redactieraad. De commissie heeft zich verder ook laten voorlichten door een tweetal deskundigen, namelijk door de heer R. Agterberg, voorzitter van de 'kring van hoofdredacteurs hoger onderwijs media', en de heer prof. J. de Jong, professor *of Journalism and New Media* aan de universiteit van Leiden. Alle personen zijn individueel, op een apart georganiseerde hoorzitting op een neutrale locatie gehoord. Van iedere hoorzitting is met goedkeuring van de geïnterviewde een geluidsopname gemaakt. Van de hoorzittingen zijn zakelijke verslagen gemaakt. Alle personen hebben een conceptverslag ontvangen van hun eigen hoorzitting en zijn in de gelegenheid gesteld om de inhoud daarvan te verifiëren op feitelijke onjuistheden. Daarna heeft de commissie de verslagen definitief vastgesteld en de geïnterviewde een afschrift van het vastgestelde verslag van zijn/haar eigen hoorzitting verstrekt. Overeenkomstig de met de geïnterviewde(n) gemaakte afspraak zijn de geluidsopnamen van de gehouden hoorzittingen daarna vernietigd.

¹ Het onderzoeksprotocol is bij dit rapport als bijlage bijgevoegd.

De commissie heeft vervolgens een conceptrapport van bevindingen opgesteld. De melder en de leidinggevende zijn in de gelegenheid gesteld om in het kader van hoor en wederhoor kennis te nemen van en schriftelijk te reageren op het conceptrapport van bevindingen.

Na ontvangst van de schriftelijke reacties van de melder en de leidinggevende op het rapport van bevindingen, is de commissie overgegaan tot het opstellen van haar eindrapport, namelijk het rapport van bevindingen en het advies. In dit laatstgenoemde rapport heeft de commissie haar bevindingen vastgelegd en heeft zij een oordeel gegeven ten aanzien van de vraag of sprake is van een onregelmatigheid in de zin van de Regeling onderscheidenlijk een misstand in de zin van de Wbk, waarbij de commissie primair naar de Regeling heeft gekeken en naar de Wbk voor zover de Regeling niet volledig is of daarmee niet in lijn. De commissie biedt haar eindrapport vervolgens aan met haar advies en aanbevelingen aan de RvT van de TU/e.

3. Toetsingskader/juridisch kader

3.1. In artikel 1.1, eerste lid, onder c, van de Regeling is het volgende bepaald:

“Een vermoeden van een onregelmatigheid: een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden met betrekking tot de universiteit of een onderdeel daarvan omtrent:

- Een ernstig strafbaar feit;
- Een grove schending van regelgeving;
- Het misleiden van de door de universiteit aangewezen accountant;
- Een groot gevaar voor de volksgezondheid, de veiligheid of het milieu, of
- Het bewust achterhouden van informatie over hiervoor genoemde feiten; (...).”

3.2. In artikel 1, onder b, van de Wbk is het volgende bepaald:

“misstand:

a. een schending of een gevaar voor schending van het Unierecht, of

b. een handeling of nalatigheid waarbij het maatschappelijk belang in het geding is bij:

1°. een schending of een gevaar voor schending van een wettelijk voorschrift of van interne regels die een concrete verplichting inhouden en die op grond van een wettelijk voorschrift door een werkgever zijn vastgesteld, dan wel

2°. een gevaar voor de volksgezondheid, voor de veiligheid van personen, voor de aantasting van het milieu of voor het goed functioneren van de openbare dienst of een onderneming als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten.

Het maatschappelijk belang is in ieder geval in het geding indien de handeling of nalatigheid niet enkel persoonlijke belangen raakt en er sprake is van oftewel een patroon of structureel karakter dan wel de handeling of nalatigheid ernstig of omvangrijk is;(...)

Vermoeden van een misstand: het vermoeden van een melder dat binnen de organisatie waarin hij werkt of heeft gewerkt of bij een andere organisatie indien hij door zijn werkzaamheden met die organisatie in aanraking is gekomen, sprake is van een misstand voor zover het vermoeden

gebaseerd is op redelijke gronden, die voortvloeien uit de kennis die de melder bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de melder heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie;”.

4. Procesverloop

4.1. Melder heeft zich met een e-mail van 26 juni 2023 tot haar eindverantwoordelijk leidinggevende, de directeur van het Communication Expertise Center (hierna: CEC), gewend om een melding van een misstand te doen. De melding ziet kort samengevat op het (mogelijk) toepassen van censuur bij het nieuwsmedium Cursor, hetgeen zich uit in het tegenhouden van (een) publicatie(s) afkomstig van de redactie van Cursor, concreet van de melder zelf, in haar hoedanigheid van lid van de redactie.

4.2. Met een e-mail van 29 juni 2023 heeft de leidinggevende de melding doorgezonden naar deze commissie, die de melding vervolgens in behandeling heeft genomen.

4.3. Met een e-mail van 30 juni 2023 heeft melder de gedane melding nader aan deze commissie toegelicht en daarbij ter onderbouwing nog een aantal documenten overgelegd.

4.4. Omdat de benoemde voorzitter van de commissie, de heer mr. J.M. Groot, wegens onvoorziene omstandigheden zijn taak niet kon vervullen, heeft het College van Bestuur (hierna: het CvB) met een besluit van 20 juli 2023 de heer mr. J.P. de Jong als waarnemend voorzitter benoemd voor de periode van 18 juli 2023 tot en met 30 november 2023. Deze periode is vervolgens met latere besluiten verlengd tot 1 april 2024.

4.5. Op 19 juli 2023 heeft een intakegesprek met de melder, de voorzitter en de secretaris plaatsgevonden. Van dit intakegesprek is een conceptverslag gemaakt. Dit conceptverslag is op 2 augustus 2023 aan melder toegezonden, waarbij melder de gelegenheid is geboden om daarop te reageren. Dit heeft melder met een e-mail van 7 augustus 2023 ook gedaan. Op 8 augustus 2023 is het verslag van het intakegesprek definitief door de voorzitter vastgesteld.

4.6. Naar aanleiding van het intakegesprek met melder heeft de commissie contact met de TU/e gezocht. Hierbij is met name gevraagd in hoeverre de Regeling voor de commissie nog volledig toepasbaar is, nu het waarschijnlijk is dat die Regeling niet ‘up to date’ zou zijn, gelet op de huidige wet- en regelgeving (specifiek de Wbk).

4.7. De TU/e heeft in haar reactie aan de commissie onderkend dat de Regeling (nog) niet in overeenstemming met de wet- en regelgeving (specifiek de Wbk) is gebracht, maar de commissie desondanks gevraagd om de melding verder in behandeling te nemen.

4.8. De commissie heeft daarop, mede in het belang van de melder, de melding verder in behandeling genomen. De commissie achtte het daarbij wel noodzakelijk om het hiervoor

genoemde (tijdelijk) onderzoeksprotocol op te stellen over de wijze waarop de commissie het onderzoek uitvoert. Bij het opstellen van het onderzoeksprotocol is uitgegaan van zowel de Regeling als van de Wbk, waarbij de commissie primair de Regeling als kader heeft gevolgd, en de Wbk daar waar de Regeling met de Wbk in strijd is of niet volledig is.

4.9. Op 3 oktober 2023 is de website van Cursor op zwart gegaan en heeft de redactie een gezamenlijk statement geplaatst waarin zij melding maken van een beperking van hun persvrijheid. In het statement is ook melding gemaakt van de hier voorliggende melding en de behandeling daarvan door deze commissie.² Melder heeft op haar persoonlijke LinkedIn pagina aandacht gevraagd voor het statement van de redactie en een artikel in de Volkskrant aangekondigd.

4.10. Op 4 oktober 2023 is een artikel in de Volkskrant verschenen met de titel *'Universiteitskrant Cursor gemuilkorfd: redactie mag niet kritisch schrijven over de rector'*.

4.11. Op – eveneens – 4 oktober 2023 heeft de TU/e op het op zwart gaan van Cursor gereageerd.³ Op 6 oktober 2023 heeft de TU/e vervolgens bij deze commissie op de melding gereageerd.

4.12. Op 18 en 19 oktober 2023 zijn melder en leidinggevende in de gelegenheid gesteld om de melding en het verweer daarop tijdens een (aparte) hoorzitting nader toe te lichten. Op 18 oktober, 30 oktober, 13 november en 20 november 2023 heeft de commissie personen als getuigen gehoord die ook nauw bij de gedane melding betrokken zijn.

4.13. De commissie heeft vervolgens een conceptrapport van bevindingen opgesteld. Op 16 januari 2024 heeft de commissie dit conceptrapport aan de melder en aan de leidinggevende toegezonden en hen daarbij in de gelegenheid gesteld om in het kader van hoor en wederhoor kennis te nemen van en schriftelijk te reageren op het rapport, waaronder (maar niet uitsluitend) het kenbaar maken van feitelijke onjuistheden.

4.14. De commissie heeft op 24 januari 2024 een reactie van de melder op het eerste conceptrapport van bevindingen ontvangen. Op 19 januari 2024, 21 januari 2024, 22 januari 2024 en 24 januari 2024 heeft de TU/e reacties aan de commissie toegezonden.

4.15. De commissie heeft vervolgens – naar aanleiding van de ontvangen reacties – een tweede conceptversie van het rapport van bevindingen opgesteld. Op 14 februari 2024 heeft de commissie – in aanvulling op het onderzoeksprotocol en uit een oogpunt van zorgvuldigheid – een tweede (en tevens laatste) ronde hoor en wederhoor gelast, teneinde de melder en de TU/e te laten

² <https://www.cursor.tue.nl/nieuws/2023/oktober/week-1/cursor-op-zwart-4/>.

³ <https://www.tue.nl/en/news-and-events/news-overview/04-10-2023-response-to-the-situation-at-cursor>.

reageren op de aanpassingen die de commissie op basis van hun reacties in het rapport heeft doorgevoerd.

4.16. De commissie heeft op 22 februari 2024 van zowel de melder als de TU/e een reactie op het tweede conceptrapport van bevindingen ontvangen. De commissie heeft vervolgens haar eindrapport, het rapport van bevindingen en advies, opgesteld en op 15 maart 2024 aan de voorzitter van de RvT aangeboden. Ook heeft de commissie de melder op 15 maart 2024 een afschrift van het eindrapport overhandigd.

5. De melding

Algemeen

5.1. Melder is sinds april 2018 redacteur bij Cursor TU/e. Melder is daar als zogenoemde freelancejournalist begonnen en later bij de TU/e in dienst getreden. Melder heeft gedurende die tijd – naar eigen zeggen – vele honderden artikelen geschreven, maar ook de onafhankelijkheid van (de redactie van) Cursor TU/e achteruit zien hollen. Melder ervaart inhoudelijke inmenging bij het publiceren van een artikel over belangenvermenging, hetgeen zich in het bijzonder (maar niet uitsluitend, zie de voorbeelden hierna) zou hebben voorgedaan bij het aantreden van de huidige rector magnificus. Melder wenst ten aanzien van dit specifieke artikel, maar ook in de toekomst, onafhankelijk te kunnen opereren. Inhoudelijke inmenging of censuur past volgens melder namelijk niet bij een kritische academische omgeving. Zij verwijst hierbij ter onderbouwing onder andere naar het *Redactiestatuut Cursor* (hierna: redactiestatuut).

Verleden

5.2. In november 2021 zou eerder een artikel van de hand van melder tegengehouden zijn. Het ging toen om een zogenoemd ‘drieluik’ over machtsmisbruik door een aan de TU/e verbonden hoogleraar (wat negatief zou kunnen uitstralen naar de toenmalige rector die betrokken was). De eerste twee delen zijn in juni van 2021 gepubliceerd. Het derde deel werd volgens de melder tegengehouden. De redactieraad gaf destijds voor het derde deel een negatief advies. De reden daarvoor zou zijn geweest dat slechts sprake was van één bron. Kort na het negatieve advies werd de hoofdredacteur voor Cursor bij de TU/e (hierna: de hoofdredacteur) uitgenodigd bij de collegevoorzitter. Melder stelt dat de hoofdredacteur tijdens dat gesprek door de collegevoorzitter zou zijn geïntimideerd. Volgens melder zou de hoofdredacteur zijn functie moeten inwisselen voor ‘een optie’ ten aanzien van zijn herplaatsing, met als doel te vertrekken als hoofdredacteur. Deze kwestie is door het CvB gekwalificeerd als een ‘arbeidsconflict’. Melder ziet dit evenwel niet los van de drieluik-publicaties, aangezien volgens melder de hoofdredacteur nadat het artikel aan het CvB was voorgelegd voor een reactie, werd uitgenodigd voor een gesprek daarover. Destijds is de Kring van hoofdredacteurs in het ‘arbeidsconflict’ betrokken. Deze betrokkenheid bestond uit het schrijven van een tweetal brieven door de Kring van Hoofdredacteurs aan het CvB waarin zij hun zorgen hebben geuit over het ontstane ‘arbeidsconflict’ en over de onafhankelijkheid van Cursor. Ook [REDACTED] is bij de ontstane kwestie betrokken geweest teneinde te komen tot

werkbare afspraken over hoe zich te verhouden tot elkaar en over een perspectief op herplaatsing in een andere functie op termijn. Dit alles heeft er – volgens melder – uiteindelijk toe geleid dat de hoofdredacteur mocht aanblijven, maar wel met de belofte eerder te stoppen als hoofdredacteur (namelijk in juli 2024). Tegelijkertijd speelde dat de hoofdredacteur een voordracht had gedaan voor nieuwe leden van de redactieraad welk voorstel door het CvB (deels) werd afgewezen, waarna het CvB zelf met een voordracht kwam.

Meer recent

5.3. Op 11 mei 2023 vond de inauguratie van de huidige rector magnificus plaats. Tijdens die inauguratie besloot een actiegroep (*University Rebellion*) te protesteren. De rector, zo claimde de actiegroep, zou namelijk banden hebben gehad met het bedrijf *Ineos*, die zouden hebben geleid tot een vermenging van belangen. De redactie van Cursor zag hierin volgens melder een noodzaak de community van de TU/e te informeren, waar de redactie nader onderzoek naar wenste te doen. Volgens melder lag er een taak voor het universiteitsmedium om een dergelijke claim uit te zoeken en te duiden ten behoeve van de lezers van Cursor. Een artikel waarin kort daarvoor was aangekondigd dat de huidige rector magnificus zou worden aangesteld als rector, zou niet gepubliceerd zijn, nadat daar informatie over een advertentie van een chemiebedrijf aan was toegevoegd waarover in België nogal wat ophef was ontstaan. Melder stelt uitgebreid onderzoek te hebben gedaan naar de claims, hetgeen tot het artikel heeft geleid. Het artikel is vanwege de strekking daarvan en de in het geding zijnde belangen van de TU/e aan de redactieraad voorgelegd, waarop de redactieraad vervolgens negatief heeft geadviseerd, althans dringend adviseerde het artikel in deze vorm niet te plaatsen. Het stuk zou volgens de redactieraad niet in balans zijn, te lang, te beschadigend voor de rector kunnen zijn en niet passen bij de informatiebehoefte van de TU/e gemeenschap. Het artikel is nog voor een tweede keer aan de redactieraad voorgelegd. Ditmaal na het toepassen van hoor- en wederhoor, hetgeen eerder nog niet (voldoende) zou zijn gebeurd. Wederom heeft de redactieraad toen negatief advies uitgebracht. Bij een negatief advies van de redactieraad, heeft de hoofdredacteur overeenkomstig de geldende kaders het mandaat om desondanks te besluiten alsnog te publiceren (artikel 3.4, 4.2 en 4.3 van het redactiestatuut). De hoofdredacteur besloot uiteindelijk niet tot publicatie over te gaan. Dit omdat er geen goedkeuring vanuit de redactieraad was en hij volgens melder klaarblijkelijk vreesde voor de gevolgen, gelet op zijn ervaringen uit 2021 die destijds tot een conflict leidden. Kort na ontvangst van het tweede negatieve advies van de redactieraad is de hoofdredacteur op gesprek gekomen bij de collegevoorzitter om te spreken over de samenwerking tussen de redactieraad en de hoofdredacteur. Een vervolgesprek daarover zou plaatsvinden begin juli 2023.

6. Het verweer

6.1. De TU/e stelt zich naar aanleiding van de in het vorige hoofdstuk geschetste melding – samengevat – op het standpunt dat bij de TU/e geen sprake is van een volledig onafhankelijk opererend nieuwsmedium en dat daar ook nooit sprake van is geweest. Cursor kan onafhankelijk functioneren, maar te allen tijde binnen de kaders die zijn bepaald in met name het

redactiestatuut en de later opgestelde 'Leidraad samenwerking Cursor, CvB en Redactieraad' (hierna: de leidraad). Dat meldt dat graag anders zou zien, maakt volgens de TU/e nog niet dat sprake is van een misstand c.q. censuur vanuit de TU/e naar de redactie. Volgens de TU/e miskent melder dat Cursor geen volledig zelfstandig nieuwsmedium is. Cursor is verbonden aan de TU/e en dient op een in het redactiestatuut en de leidraad vastgelegde wijze te opereren. Hoewel in het redactiestatuut en de leidraad geborgd is dat Cursor daarbinnen op een journalistiek onafhankelijke wijze kan opereren, is van een volledige onafhankelijkheid dus geen sprake en dient Cursor met name ook rekening te houden met de missie, doelstellingen en belangen van de TU/e. Als deze in het geding dreigen te komen, kan de redactieraad daarover adviseren. Dat is wat er is gebeurd, ook ten aanzien van de voorgenomen publicatie van het artikel over de nieuwe rector. Het is na een negatief advies van de redactieraad aan de hoofdredacteur om te besluiten om vervolgens wel of niet tot publicatie over te gaan, hetgeen de melder beaamt. Daarmee is dus ook geen sprake van censuur, maar is er sprake van een besluit van de hoofdredacteur zelf. Verder zijn de hoofdredacteur en de redactieleden in dienst van de TU/e en kunnen zij door de operationeel uitgever (directeur CEC) worden aangesproken op hun functioneren. Dit vormt onderdeel van de gebruikelijke hiërarchische verhoudingen, die overigens gelet op de geldende kaders geen betrekking hebben op een voorafgaande rol ten aanzien van het redactionele werk. Ook dat maakt (dus) nog niet dat sprake is van censuur of schending van de journalistieke onafhankelijkheid. De inhoud van de melding wordt door de TU/e om voorgaande redenen dan ook niet onderschreven.

6.2. Volgens de TU/e is de kern van het al langer lopende probleem dat de redacteurs en de hoofdredacteur de hiervoor geschetste context miskennen door te menen volledig onafhankelijk hun artikelen in Cursor te kunnen publiceren, waardoor zij eraan voorbijgaan dat zij ook rekening moeten houden met de missie, doelstellingen en belangen van de universiteit. In het redactiestatuut is vastgelegd dat Cursor op evenwichtige wijze een brug dient te slaan tussen de informatiebehoefte en interesses van de leden van de universiteitsgemeenschap én de missie, doelstellingen en belangen van de universiteit (hierna: 'het zorgen voor balans'). Binnen dit kader kunnen de redacteurs vrij zijn in hun berichtgeving. Het voorgaande betekent dat Cursor dus geen nieuwsmedium is zoals een landelijk dagblad, maar dat de (hoofd)redactie in journalistieke zin onafhankelijk opereert binnen de geschetste kaders. Aan die kaders en randvoorwaarden is kortgezegd voldaan als een artikel zorgt voor die balans, op een journalistiek verantwoordelijke wijze tot stand is gekomen en niet strijdig is met de bepalingen van het redactiestatuut c.q. de leidraad. Het is daarmee de taak van een (hoofd)redacteur te zorgen dat een artikel past binnen de doelstellingen van Cursor, evenwichtig is en de randvoorwaarden van het redactiestatuut niet overschrijdt. Ook de hoofdredacteur moet daarvoor zorgen. In situaties waarin voorzienbaar is dat berichtgeving over een bepaald issue in Cursor nadelig zou kunnen uitpakken voor de TU/e, dient de hoofdredacteur de uitgever en de redactieraad daarvan in kennis te stellen. De redactieraad kan de hoofdredacteur hierin gevraagd en ongevraagd adviseren. Dat is in deze kwestie ook gebeurd.

6.3. Uiteindelijk beslist echter de hoofdredacteur. De adviezen van de redactieraad en het handelen van de hoofdredacteur naar aanleiding van die adviezen wordt door de melder gezien als censuur. Volgens de TU/e echter, is dit slechts het toepassen van de bestaande procedures en verantwoordelijkheden, waarbij de hoofdredacteur het advies van de redactieraad weegt en vervolgens besluit al dan niet tot publicatie over te gaan.

6.4. Er is volgens de TU/e van intimidatie van de hoofdredacteur geen sprake geweest. Wel is er met hem een gesprek gevoerd over zijn functioneren en zijn toekomst binnen de TU/e. Volgens het redactiestatuut is de hoofdredacteur een medewerker van het CEC, die wordt beoordeeld op zijn functioneren door de operationeel uitgever (de directeur CEC), bij welke beoordeling (eventueel) ook aan de redactieraad een rol toekomt als het gaat over het journalistieke aspect. Dat de hoofdredacteur wordt aangesproken op zijn functioneren, past dus binnen de kaders van het redactiestatuut en past ook bij het feit dat de hoofdredacteur een werknemer is van de TU/e. De TU/e heeft verder toegelicht dat er een aantal 'pittige' gesprekken tussen (de voorzitter van) het CvB en de hoofdredacteur hebben plaatsgevonden, waarbij ook eenmalig de vorige interim-directeur CEC is aangeschoven, maar dat de hoofdredacteur nimmer aan (de voorzitter van) het CvB heeft laten weten dat hij zich geïntimideerd voelde. Ook heeft de hoofdredacteur dit nimmer geuit richting zijn leidinggevende, de TU/e woordvoerder, de liaison of de redactieraad. Tevens heeft de hoofdredacteur dit nooit kenbaar gemaakt door bijvoorbeeld een klacht in te dienen. Er waren volgens de TU/e dus geen signalen dat de hoofdredacteur zich geïntimideerd voelde. Volgens de TU/e valt dit ook te begrijpen gezien de jarenlange ervaring van de hoofdredacteur. Zo snel was de hoofdredacteur namelijk niet onder de indruk van wat hem gezegd werd, hetgeen volgens de TU/e geïllustreerd kan worden door een uitspraak van de hoofdredacteur: *"Ik heb vier CvB's overleefd, dat vijfde overleef ik ook nog wel!"*.

6.5. In de praktijk zou volgens de TU/e meer dan eens zijn gebleken dat artikelen niet voorzien zijn van de nodige balans, maar ook nog eens niet op een zorgvuldige journalistieke wijze tot stand zijn gekomen. Als de hoofdredacteur dat niet corrigeert, kan er worden ingegrepen op de wijze die in het redactiestatuut en de leidraad zijn voorgeschreven, aldus de TU/e. Meer concreet betekent dit dat de redactieraad gevraagd en ongevraagd kan adviseren als voorzienbaar is dat berichtgeving over een issue in Cursor nadelig zou kunnen uitpakken voor de TU/e, bijvoorbeeld met dreigende schade voor de TU/e en personen die werkzaam zijn bij de TU/e tot gevolg. Daar zijn de hoofdredacteur en redactie volgens de TU/e op aanspreekbaar. Volgens de TU/e was de journalistieke kwaliteit van artikelen regelmatig niet voldoende en is dit ook bij de hoofdredacteur aangegeven. Specifiek schoot volgens de TU/e de journalistieke kwaliteit op onderzoeksjournalistieke artikelen van melder ernstig tekort en is dat sinds het wegvallen van de eindredacteur verergerd. Dat de journalistieke kwaliteit van de artikelen regelmatig niet voldoende was, heeft volgens de TU/e bijgedragen aan de discussie over artikelen (voorafgaand en na plaatsing) en is volgens de TU/e ook een verklaring voor de moeizame relatie met (de redactie van) Cursor en de hoofdredacteur. Dat de redactieraad van de mogelijkheid te adviseren gebruik maakt op het moment dat Cursor voornemens is een artikel te publiceren dat schadelijk zou kunnen zijn voor (personen binnen) de TU/e, betekent volgens de TU/e niet dat de

onafhankelijkheid in het geding is of dat sprake is van censuur. Volgens de TU/e kan geen sprake zijn geweest van censuur vanuit het CvB, de redactieraad, de woordvoerders van de TU/e, de liaison of de directeur CEC. Cursor heeft de afgelopen jaren vele artikelen gepubliceerd. Slechts op enkele hiervan is een negatief advies ontvangen door de vorige en de huidige redactieraad. Er is nimmer iets verboden, noch door de (huidige) redactieraad noch door het CvB. Wel heeft de TU/e – gelet op de verstandhouding tussen de vorige redactieraad en de hoofdredacteur – gewezen op een WhatsApp-bericht, geschreven door de toenmalige voorzitter van de redactieraad met betrekking tot het zogenaamde Morales artikel, waarin het volgende staat vermeld: *“Ik heb gesproken met H. [hoofdredacteur, toevoeging commissie]. Ook mijn onvrede over het recente stuk geuit; deze gaat niet online komen. Hoop nog steeds op n constructieve oplossing in de verstoorde arbeidsverhouding die lijkt te zijn ontstaan, maar begrijp ook dat vertrouwen te voet komt en te paard gaat. Ik plan n vergadering met de rest vd redactieraad om eea door te spreken. Mochten er nog relevante ontwikkelingen of besluiten van jullie kant zijn, dan blijf ik graag op de hoogte. Met groet! W. [voormalige voorzitter redactieraad, toevoeging commissie]”*. Volgens de TU/e lag en ligt het besluit om een artikel wel of niet te publiceren uiteindelijk bij de hoofdredacteur. Om dan toch met een klacht van censuur te komen, wekt bij de TU/e verbazing. De TU/e is van mening dat de regeling door de melder in het hier voorliggende geval oneigenlijk is gebruikt.

6.6. Wat betreft het eerdere aangehaalde zogenoemde “drieluik” in 2021 zouden volgens de TU/e ten aanzien van het door melder aangehaalde derde deel van het drieluik te weinig bronnen zijn geraadpleegd om een en ander te verifiëren. Door het ongenueanceerd samenvoegen van verschillende zaken zou er een suggestieve beeldvorming zijn ontstaan. Ondanks de – na juni 2022 – in de leidraad vastgelegde afspraken bleef het zorgen voor de juiste balans en het voldoen aan de journalistieke normen vaker problematisch, volgens de TU/e. In dit verband heeft de TU/e opgemerkt dat melder trekjes zou hebben van een sensatiejournalist. Dat het zorgen voor de juiste balans en het voldoen aan de journalistieke normen vaker problematisch was, komt volgens de TU/e bijvoorbeeld naar voren in de situatie die melder aanhaalt in haar melding; Cursor heeft een artikel geschreven over de inauguratie van de nieuwe rector en het protest van *University Rebellion* tijdens deze gebeurtenis. De voorzitter van het CvB heeft de redactieraad via de liaison gevraagd om advies uit te brengen over een conceptartikel met de titel ‘*Weerstand tegen nieuwe rector door INEOS-advertentie*’. De redactieraad heeft geconcludeerd dat het artikel niet past in de doelstelling van Cursor. Met name punt 2.2 van het redactiestatuut (de balanseis) wordt onvoldoende geborgd door het artikel. De redactieraad heeft daarom dringend geadviseerd om af te zien van publicatie. Ook heeft de redactieraad geadviseerd om in een volgend en al aangekondigd interview met de nieuwe rector een vraag over de casus in haar vorige functie te stellen. Dat bood volgens hen de mogelijkheid om haar reactie gebalanceerd op te nemen in dat bredere interview en de lezers aldus meer genuanceerd te informeren. Gelet op de noodzaak om de TU/e-community te informeren over het verleden van de nieuwe rector, heeft de TU/e opgemerkt dat de situatie waar het om gaat al in de Vlaamse media was afgedaan en de redactie die situatie ook al had gemeld in een eerste artikel over de nieuwe rector. De community was volgens de TU/e daarmee dus al geïnformeerd. Ook heeft de redactieraad ten aanzien van het

artikel over de nieuwe rector niet negatief geadviseerd omdat het artikel te lang zou zijn, maar omdat het artikel niet in balans en onevenredig beschadigend was.

6.7. De TU/e heeft verder toegelicht dat (de voorzitter van) het CvB, voorafgaand aan de melding, nooit een bilateraal gesprek met de melder heeft gehad. Ook heeft (de voorzitter van) het CvB voorafgaand aan de melding slechts sporadisch contact gehad met de redactie (niet meer dan drie á vier besprekingen). Die gesprekken verliepen altijd normaal. Volgens de TU/e kan de angst van de redactie dan ook niet veroorzaakt zijn door (de voorzitter van) het CvB. Volgens de TU/e is het aannemelijker dat de angst veroorzaakt is door hetgeen de hoofdredacteur aan de reactieleden heeft gemeld. In dit verband heeft de TU/e opgemerkt dat ook ██████████ het de hoofdredacteur kwalijk nam dat hij als leidinggevende zijn team niet 'uit de wind hield', maar deelgenoot maakte van zijn eigen problemen. De TU/e heeft verder opgemerkt dat, omdat de melder na haar melding de publiciteit heeft gezocht, het vertrouwelijke proces van de commissie is verstoord. De melder heeft er volgens de TU/e namelijk bewust voor gekozen de casus uitgebreid in de media te brengen, waarmee de commissie is gepasseerd en het een 'trial by media' tot gevolg had.

6.8. Wat betreft de benoeming (en de voordracht) van de nieuwe redactieraad heeft de TU/e gesteld dat de benoeming conform het redactiestatuut (artikel 6.3 van het redactiestatuut) is verlopen. Het is volgens de TU/e aan het CvB om de leden van de redactieraad te benoemen. Uit artikel 6.3 blijkt niet dat sprake moet zijn van 'op voordracht van de hoofdredacteur'. Verder merkt de TU/e op dat de hoofdredacteur ook akkoord is gegaan met de samenstelling van de redactieraad. Tevens heeft de hoofdredacteur ermee ingestemd dat het CvB zelf met een voordracht kwam, aldus de TU/e.

6.9. Kortom, hiermee zou volgens de TU/e louter zijn gehandeld conform de kaders die het redactiestatuut daarvoor biedt. De redactieraad heeft, gelet op de gevoeligheid van het onderwerp, geadviseerd over het artikel. De redactieraad heeft daarbij gezien of het artikel voldeed aan de journalistieke eisen én of aan de balanseis werd voldaan. Dit was niet het geval, reden waarom de redactieraad negatief heeft geadviseerd. Ook na aanpassing van het artikel werd niet aan de eisen voldaan, waardoor nogmaals negatief is geadviseerd door de redactieraad. In die adviezen is voldoende gemotiveerd aangegeven waarom de artikelen niet aan de eisen voldeden en zijn suggesties gedaan om dat te herstellen. Daarmee zou geen sprake zijn geweest van censuur of van het ten onrechte inperken van de veronderstelde onafhankelijkheid van Cursor, maar slechts van het uitvoeren van de taak die in het redactiestatuut aan de redactieraad is toegekend.

7. Bevindingen

Algemeen, de werkwijze van de commissie.

7.1. Voor wat betreft de hieronder weergegeven bevindingen licht de commissie eerst haar werkwijze toe.

7.1.1. De commissie heeft zich bij het formuleren van haar bevindingen gericht op de geldende kaders en randvoorwaarden ten behoeve van de journalistieke werkzaamheden binnen de TU/e, de wijze waarop met deze kaders door eenieder is omgegaan en de gevolgen en effecten die dat voor eenieder heeft gehad. Hierbij blijft de commissie vanzelfsprekend binnen het kader van de gedane melding. De commissie heeft geen oordelen over het inhoudelijke werk (artikelen) van de redactie van Cursor en acht zich daartoe bevoegd noch deskundig. De commissie heeft immers niet tot taak en heeft evenmin de journalistieke expertise om daarover een oordeel te geven, zodat dit inhoudelijke aspect binnen deze procedure voor de commissie geen gezichtspunt is geweest.

7.1.2. De commissie heeft haar onderstaande bevindingen gebaseerd op de door de melder en de TU/e ingebrachte stukken en de gesprekken die zij met melder, verweerder, betrokken getuigen en deskundigen heeft gevoerd en de naar aanleiding van die gesprekken nog toegezonden documenten. Ten behoeve van de leesbaarheid en de noodzaak het rapport niet onnodig lang te laten zijn, heeft de commissie de inbreng van de betrokkenen tijdens de hoorzittingen en de ingebrachte relevante documenten hierna steeds zakelijk weergegeven, zodat zonder te gedetailleerd te worden de essentie tot zijn recht komt. De gespreksverslagen en toegezonden documenten zijn bij het rapport van bevindingen noch bij het op basis daarvan te formuleren advies als bijlage bijgevoegd. Het niet opnemen van de gespreksverslagen en de door de gesprekspartners ingebrachte stukken in het eindrapport, is een uitkomst van een door de commissie gemaakte belangenafweging, waarbij de commissie het belang heeft laten prevaleren om de vertrouwelijkheid van de gesprekken te waarborgen (en daarmee van de gespreksverslagen).

7.1.3. De commissie heeft hierbij onder andere oog gehad voor de aard van de melding en het feit dat het de commissie is opgevallen dat de emoties hoog zijn opgelopen, waarbij sommige geïnterviewden hebben verklaard zich onzeker en onveilig te hebben gevoeld -en te voelen- ten aanzien van de mogelijke gevolgen die hun inbreng bij de gesprekken voor hen zou kunnen hebben. De commissie realiseert zich dat de keuze om aldus de vertrouwelijkheid zoveel als dat bij deze kwestie mogelijk is voorop te stellen, er voor partijen toe leidt dat de bevindingen van de commissie lastiger zijn te herleiden tot concrete producties of gespreksverslagen en dat dit mogelijk van invloed kan zijn op de controleerbaarheid van het rapport als geheel. Desondanks vindt de commissie dat dit –onvermijdelijke- gegeven niet afdoet aan de noodzaak die de commissie heeft gevoeld om een veilige setting te creëren voor de betrokkenen bij de hoorzittingen en tevens de juridische zorgvuldigheid van het rapport te verzekeren. De commissie wijst hierbij op de aan haar toebedeelde rol als ‘onafhankelijk functionaris’ in de zin van de Wbk, de mogelijkheid die de commissie partijen heeft geboden om in het kader van hoor en wederhoor op alle bevindingen van de commissie te reageren en de commissie daarin (eventueel) te wijzen op feitelijk onjuiste bevindingen of andere invalshoeken bij de kwestie. De commissie acht daarmee, alles afwegende, de (juridische) zorgvuldigheid van het rapport in voldoende mate geborgd.

Relevante documenten en (procedure-)regelingen

7.2. Er zijn twee documenten die zien op de inrichting van het journalistieke kader voor de redactie van Cursor en de wijze waarop met dat kader moet worden omgegaan. Het gaat hierbij om het redactiestatuut en de leidraad. Het redactiestatuut ziet met name op de inrichting van het journalistieke kader, terwijl de leidraad ziet op de wijze waarop met dat journalistieke kader moet worden omgegaan alsmede de bedoelingen daarvan. Het redactiestatuut dateert uit 2010 en de leidraad uit december 2022.

Het redactiestatuut

7.2.1. Het redactiestatuut diende destijds als oprichtingsdocument voor de inrichting van het journalistieke kader voor het universiteitsblad van de TU/e. In 2010 ging dat toen om een uitgave van Cursor in de vorm van een gedrukt blad met een jaarlijkse cyclus. De huidige versie van Cursor is een dagelijkse online verslaggeving van Cursor op meerdere onlinekanalen. In het redactiestatuut is – onder andere – opgenomen welke organen en/of functies welke taken en verantwoordelijkheden hebben. Ook blijkt uit het redactiestatuut de taak respectievelijk het doel van Cursor, namelijk:

- 1) Studenten en medewerkers adequaat te informeren over voor hen en/of voor de universiteit relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen en uitwisseling van meningen en standpunten daarover mogelijk te maken.
- 2) De bekendheid met formele mededelingen van TU/e-zijde te bevorderen, net als de binding van studenten en medewerkers aan de TU/e.
- 3) Cursor op evenwichtige wijze een brug laten slaan tussen de informatiebehoeften en interesses van de leden van de universiteitsgemeenschap én de missie, doelstellingen en belangen van de universiteit.

Het redactiestatuut stelt eisen aan de realisatie van de berichtgeving. Zo geldt dat een en ander tijdig, evenwichtig en objectief en volgens algemeen geldende journalistieke normen moet plaatsvinden. In het bijzonder betekent dit – voor zover relevant – volgens het redactiestatuut:

- 1) Verificatie van feitelijke mededelingen.
- 2) Het principe van hoor en wederhoor (in hetzelfde verhaal).
- 3) Een herkenbaar onderscheid tussen feiten en commentaar.
- 4) De situering van bijdragen in lopende discussies.
- 5) Aandacht voor de veelzijdigheid van complexe situaties en de diversiteit van meningen daarover.
- 6) De redactie kan eigen standpunten innemen. Deze dienen als zodanig herkenbaar te zijn.
- 7) Voor de redactie gelden de normale regels van vrijheid van nieuwsgaring. In principe wordt de bron van vermelde gegevens duidelijk aangegeven.
- 8) In geval de redactie constateert dat in enige bijdrage feitelijke onjuistheden voorkomen, worden deze gerectificeerd.

De leidraad

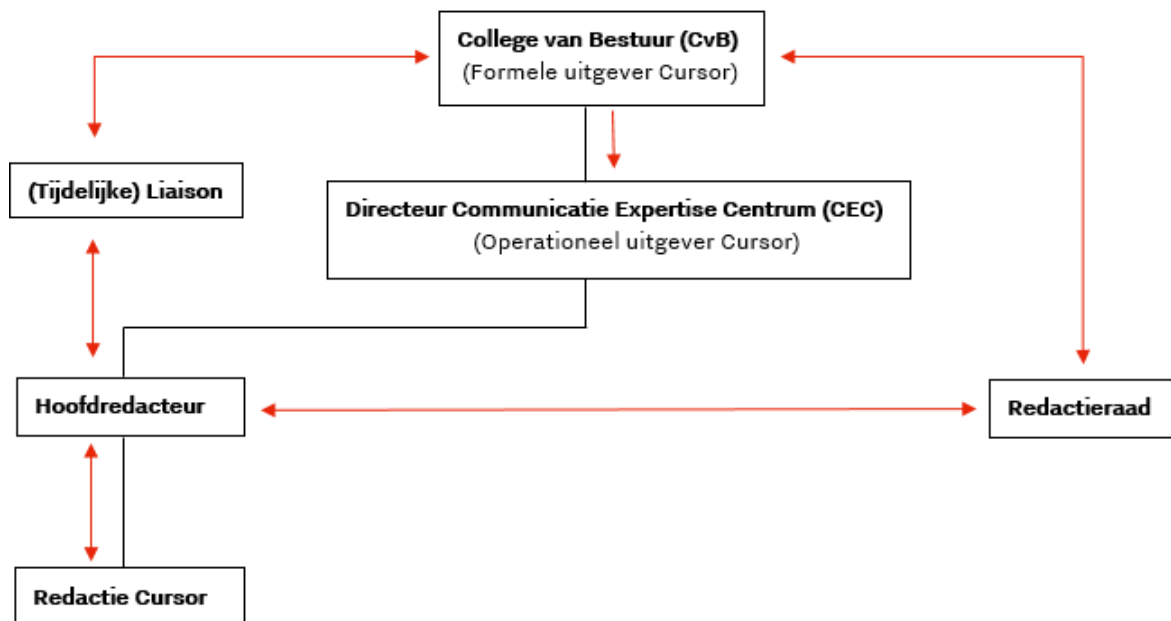
7.2.2. De leidraad dateert uit december 2022 en is op initiatief van de (huidige) voorzitter van de redactieraad opgesteld, omdat er klaarblijkelijk onduidelijkheden zouden zijn geweest over de werkwijze en de relatie tussen de hoofdredacteur en het CvB. De voorzitter van de redactieraad heeft daarop na overleg met het CvB, de hoofdredacteur en de andere redactieraadleden de leidraad opgesteld, om tot heldere afspraken en een effectieve(re) samenwerking binnen de bestaande formele rollen en verantwoordelijkheden te komen. Ook was het van belang te benadrukken dat de redactieraad gevraagd en ongevraagd advies kon geven. De leidraad is een document, dat daarmee dient als aanvulling en verduidelijking op het redactiestatuut door middel van het verduidelijken van diverse afspraken, rollen en verantwoordelijkheden. Deze zijn expliciet vastgelegd en de leidraad zou hiermee zijn gericht op het herstel van vertrouwen en de samenwerking tussen het CvB, de hoofdredacteur en redactieraad. Een conceptversie van de leidraad is gedeeld met de hoofdredacteur. Deze versie zou later door de hoofdredacteur zijn gedeeld met de redactie en met de redactieleden besproken. Op 6 oktober 2022 heeft de redactie van Cursor op de conceptversie van de leidraad gereageerd, in de vorm van opmerkingen en vragen. Op 10 oktober 2022 heeft de voorzitter van de redactieraad hierover met de redactieraad gesproken. Per e-mail van 12 oktober 2022 heeft hij vervolgens een terugkoppeling gegeven aan de redactie en aangegeven dat de leidraad op 20 oktober 2022 met het CvB zou worden besproken. Eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan zouden met de redactie worden besproken en desgewenst mondeling via Teams worden toegelicht. De conceptversie van de leidraad is na de CvB-vergadering uiteindelijk niet meer aangepast. De redactie heeft aangegeven dat er over de inhoud van de uiteindelijke leidraad geen consensus bestond, terwijl dit volgens de TU/e wel het geval was. Volgens de TU/e heeft de hoofdredacteur namens de redactie met de leidraad ingestemd. De commissie heeft op basis van de haar voorhanden zijnde documenten niet kunnen achterhalen of er een afrondende consensus was over de uiteindelijke leidraad; het bestaan van een dergelijke consensus wordt ontkend vanuit de redactie van Cursor. Wat wel vaststaat is dat de leidraad ter vaststelling in de besluitenlijst van de CvB-vergadering in december 2022 is opgenomen. Daarna is die besluitenlijst aan de Universiteitsraad gezonden. De Universiteitsraad heeft de mogelijkheid gehad om de onderliggende stukken van de besluitenlijst op te vragen. De leidraad is niet actief openbaar gemaakt, in die zin dat deze voor iedereen via een publicatiemedium in te zien is. Verder zou de leidraad met de hoofdredacteur zijn gedeeld. Hierdoor zou sprake zijn geweest van publicatie/openbaarmaking, omdat de leidraad aan de direct betrokkenen is toegezonden/bekendgemaakt. De commissie heeft niet kunnen vaststellen dat de vastgestelde leidraad daadwerkelijk met de hoofdredacteur of de redactie is gedeeld, nadat deze door het CvB was vastgesteld. De Universiteitsraad heeft de besluitenlijst enkel als informatie tot zich genomen en er is niet overgegaan tot het actief opvragen van de onderliggende stukken (zoals de leidraad), bijvoorbeeld om daarover nader te discussiëren.

Het journalistieke kader voor Cursor binnen de TU/e

7.3. Binnen de TU/e zijn een aantal functies en rollen die in onderling verband mede het 'journalistieke kader' binnen de TU/e vormen. Het gaat om: het CvB (formele uitgever), de

directeur CEC (operationele uitgever), de hoofdredacteur, de redactie (van Cursor), de redactieraad en een tijdelijke 'liaison'.

Situatieschets verhoudingen organen en/of functies

Legenda:

- Hiërarchische positie
- Interactie tussen organen/functies

Het CvB

7.3.1. Het CvB is blijkens de geldende kaders de formele uitgever van Cursor. De formele uitgever beslist over de continuïteit van Cursor, stelt het uitgeefcontract vast (en daarmee het budget en de redactieformule) en benoemt de leden van de redactieraad, op voorstel van de hoofdredacteur.

De directeur CEC

7.3.2. De operationele uitgeefverantwoordelijkheid van Cursor is blijkens de geldende kaders door het CvB gemandateerd aan de directeur van het CEC, die daarmee namens het College optreedt als operationeel uitgever. De operationele uitgever (directeur CEC):

- (1) stelt de hoofdredacteur aan c.q. verleent deze ontslag, na ter zake advies ingewonnen te hebben van de Redactieraad en overleg gevoerd te hebben met de formele uitgever,
- (2) stelt op voorstel van de hoofdredacteur de leden van de redactie aan c.q. verleent deze ontslag,
- (3) beoordeelt hoofdredacteur en redactieleden op hun functioneren en voert functioneringsgesprekken met hen, en

(4) beslist over bezwaarschriften van lezers tegen de wijze waarop de hoofdredacteur klachten over de inhoud van Cursor heeft afgehandeld, na advies ingewonnen te hebben van de redactieraad.

Hoofdredacteur

7.3.3. Aan het hoofd van de redactie staat de hoofdredacteur, die als eerste verantwoordelijk is voor de redactie en de realisatie van Cursor. De hoofdredacteur is medewerker van het CEC en is verantwoordelijk voor de inhoud, de productie en de exploitatie (inclusief advertentiewerving) van Cursor. De hoofdredacteur geeft functioneel leiding aan de redactie en het redactieproces, hetgeen betekent dat de redactieleden onder zijn verantwoordelijkheid werken. De hoofdredacteur beslist – indien door een redactielid op basis van een eigen afweging een journalistieke bijdrage voor (online)publicatie aan de hoofdredacteur wordt aangeboden – of de aangedragen journalistieke bijdrage wel of niet in Cursor wordt gepubliceerd. In situaties waarin de hoofdredacteur kan voorzien dat een journalistieke bijdrage in Cursor nadelig zou kunnen uitpakken voor de TU/e, moet hij het CvB (de formele uitgever) en de redactieraad daarvan in kennis stellen. De redactieraad kan de hoofdredacteur ten aanzien van berichtgeving in Cursor vervolgens dan gevraagd of ongevraagd adviseren. De hoofdredacteur beslist uiteindelijk zelf – al dan niet na verkregen advies van de redactieadviesraad – of hij tot publicatie in cursor overgaat. De hoofdredacteur is verder ook als eerste verantwoordelijk voor het afhandelen van klachten van lezers over de inhoud van Cursor.

Redactie(leden) Cursor

7.3.4. De redactie van Cursor bestaat uit een vijftal medewerkers van het CEC die zijn aangewezen om journalistieke bijdragen te leveren aan Cursor. Omdat van Cursor sinds enige jaren enkel een digitale uitgave bestaat, is één (wisselend) redactielid dagelijks verantwoordelijk voor het online (publicatie)werk voor Cursor. Ieder redactielid schrijft zijn eigen journalistieke bijdrage op een door hem/haarzelf bepaald en/of toegewezen gebied. In de praktijk betekent dit dat de redactie slechts één journalist heeft die onderzoek verricht (onderzoeksjournalist), namelijk de melder. Alle redactieleden hebben daarentegen dezelfde functieomschrijving, maar de taken kunnen onderling verschillen. De redactieleden zijn tevens elkaars feitelijke eindredacteur. Zo lezen, en redigeren zij zo nodig, elkaars journalistieke bijdragen. Die situatie is ontstaan na het vertrek van de eindredacteur, die tot 2020 deze functie vervulde. Nadien is die functie niet meer ingevuld. Met uitzondering van columns, die altijd langs de hoofdredacteur gaan, maken de redactieleden een eigen afweging of een journalistieke bijdrage vóór (online)publicatie nog langs de hoofdredacteur gaat. Hierbij verdient het de opmerking dat in de leidraad staat vermeld dat publicaties altijd vooraf door de hoofdredacteur worden beoordeeld/getoetst. Een journalistieke bijdrage van een redactielid wordt in ieder geval in alle gevallen onder verantwoordelijkheid van de hoofdredacteur in Cursor geplaatst. De gebruikelijke werkwijze binnen de redactie met betrekking tot interviews is dat aan de geïnterviewde persoon/personen altijd vóór publicatie inzage in het artikel wordt gegeven, zodat kan worden gecontroleerd of sprake is van feitelijke onjuistheden. Is dat het geval, dan wordt het artikel daarop aangepast en wordt het in aangepaste vorm in Cursor gepubliceerd.

Redactieraad

7.3.5. Om de journalistieke onafhankelijkheid zo veel mogelijk te borgen en de belangen van de community (de lezersgemeenschap; de medewerkers en studenten bij de TU/e) te vertegenwoordigen is een redactieraad ingesteld tussen het CvB en de hoofdredacteur voor journalistieke kwesties. De redactieraad is een aanvankelijk nog volledig op voordracht van de hoofdredacteur door het CvB ingesteld adviesorgaan voor het CvB en de hoofdredacteur. Bij de samenstelling medio 2022 heeft het CvB na een voordracht van de hoofdredacteur, een alternatief voorstel gedaan over de invulling van de voorzitter van de redactieraad en enkele leden, welk voorstel door de hoofdredacteur uiteindelijk is geaccepteerd. De redactieraad fungeert, zoals de TU/e heeft aangegeven, als 'buffer' tussen de (hoofd)redactie en de formeel uitgever, het CvB. De redactieraad bestaat uit vijf leden, namelijk drie personeelsleden, één student en één externe, journalistiek georiënteerde, deskundige. De taak van de redactieraad is volgens het redactiestatuut – voor zover hier van belang – om:

- (1) te waarborgen dat de hoofdredacteur en de redactie van Cursor binnen de redactieformule (van het redactiestatuut) in journalistieke zin onafhankelijk kunnen opereren,
- (2) te bevorderen dat de hoofdredacteur en de redactie opereren conform de in het uitgifcontract vastgelegde journalistieke werkwijze en
- (3) te adviseren over de aanstelling of het ontslag van de hoofdredacteur.

De redactieraad kan de hoofdredacteur gevraagd of ongevraagd adviseren ten aanzien van het wel of niet publiceren van de journalistieke bijdrage. Verder kan de redactieraad het CvB adviseren ten aanzien van het ontslag van de hoofdredacteur. De leden van de redactieraad worden voor twee jaar benoemd door het CvB na consultatie van de directeur CEC en de hoofdredacteur; de praktijk was dat de hoofdredacteur een voordracht deed voor de samenstelling van de redactieraad op basis waarvan de voorzitter en de leden door het CvB werden benoemd. Leden zijn eenmaal herbenoembaar. De leden van de redactieraad worden na de termijn van twee jaar vervolgens door het CvB (her) benoemd.

De tijdelijke 'liaison'

7.3.6. Vanwege ontstane werkverhoudingen tussen het CvB en de hoofdredacteur, is er in de zomer van 2022 een (tijdelijke) liaison aangesteld om als contactpersoon te fungeren tussen de hoofdredacteur en het CvB. Hierbij ligt de focus op het proces en niet op de inhoud. De liaison, die werkzaam is als strategisch adviseur voor de TU/e, heeft geen mandaat om namens het CvB en/of de hoofdredacteur te spreken c.q. beslissingen te nemen. Het contact met de liaison is beperkt tot aangelegenheden die de communicatie tussen de hoofdredacteur en het CvB betreffen en als zodanig primair faciliterend, op het proces gericht. De functie van liaison zou slechts vervuld worden tot de benoeming van een volgende hoofdredacteur.

Woordvoerder CvB

7.3.7. De woordvoerder van het CvB voert in brede zin namens het CvB het woord. Hierbij ligt ten aanzien van de relatie met Cursor – in tegenstelling tot de rol van de liaison – de focus op de

inhoud en niet op het proces. De woordvoerder adviseert bijvoorbeeld – desgevraagd – een medewerker van de TU/e ten aanzien van diens optreden in de media (zoals een interview). Die advisering vindt doorgaans met name na het gegeven interview plaats, maar vóór de daadwerkelijke publicatie van het interview. Gedacht moet worden aan het aanbrengen van wijzigingen op de conceptversie van de tekst van het interview. Bij externe media neemt de woordvoerder het contact van de geïnterviewde over de conceptversie van het interview over, hetgeen in het geval van Cursor dus niet gebeurt: bij Cursor wordt – in beginsel – enkel advies gegeven aan de geïnterviewde en vindt er in deze situatie geen rechtstreeks contact plaats tussen de woordvoerder van het CvB en het redactielid van Cursor. Het advies wordt enkel uitgebracht aan de medewerker van de TU/e die daarom heeft gevraagd, die vervolgens het contact met het redactielid van Cursor voortzet. De woordvoerder kan vanuit zijn functie ten behoeve van het CvB door eenieder benaderd worden, zo ook door de redactie van Cursor, als er inhoudelijke vragen zijn die door of namens het CvB beantwoord moeten worden.

De melding, wijze van omgaan met het journalistieke kader en de gevolgen/effecten daarvan

Algemeen

7.4. De bij de commissie binnengekomen melding ziet – samengevat – op een te vergaand interveniëren bij het journalistieke werk van de redactie van Cursor. De melding valt uiteen in een viertal elementen:

- 1) De melder maakt melding van censuur⁴ jegens het medium Cursor. De onafhankelijkheid van Cursor zou achteruitgaan en vrij publiceren was problematisch geworden. Er zou in het najaar van 2021 een door de redactie van Cursor geschreven artikel zijn tegengehouden in het kader van een drieluik over sociale veiligheid binnen de TU/e.
- 2) Er zou intimidatie van de hoofdredacteur hebben plaatsgevonden, met als doel om hem “weg te krijgen”. De intimidatie zou zijn weerslag gehad hebben op de redactie in het algemeen en op de individuele redactieleden, die daardoor tevens een onveilige werksituatie hebben ervaren en waardoor een angstcultuur is ontstaan. Dit zou niet los te zien zijn van de vrijheid van Cursor om te publiceren.
- 3) Er zijn eind mei 2021, een dag voor publicatie van een tweetal artikelen in het kader van het in punt 1) genoemde drieluik, drie beeldjes op het bureau van melder neergelegd, uitbeeldend ‘horen, zien en zwijgen’, wat door melder als intimiderend is ervaren.
- 4) Melder heeft in het voorjaar van 2023 een artikel geschreven naar aanleiding van het aantreden van de huidige rector magnificus. Het ging ditmaal om een artikel over belangenvermenging, die zich zou voordoen bij de (nieuwe) rector. Over het artikel (en

⁴ Censuur is het *vooraf verbieden* van het publiceren van informatie of meningen en is daarmee de meest vergaande restrictie die een auteur kan worden opgelegd.

een gewijzigd artikel) is tweemaal negatief geadviseerd door de redactieraad, maar volgens melder was het advies niet objectief.

De commissie zal haar bevindingen per onderdeel van de melding hieronder uiteenzetten.

1) Het drieluik-artikel over sociale veiligheid binnen de TU/e

7.4.1. In februari 2021 heeft Cursor op Facebook en Instagram oproepen geplaatst met de vraag aan lezers zich bij hen te melden als medewerkers/studenten te maken zouden hebben gehad met ongewenst gedrag binnen de TU/e. Naar aanleiding van de reacties die daarop zijn binnengekomen heeft de redactie van Cursor besloten een drieluik te schrijven over het thema sociale veiligheid binnen de TU/e. Op 1 juni 2021 zijn in dat kader de eerste twee artikelen gepubliceerd. Het ging om de artikelen '*Aanpak machtsmisbruik, intimidatie en racisme niet adequaat genoeg*', met als ondertitel '*Slachtoffers vragen om verandering van het systeem aan de TU/e*', en het artikel '*We moeten het zelfreinigend vermogen van de universiteit vergroten*', met als ondertitel '*Grensoverschrijdend gedrag op de TU/e*'.⁵

7.4.2. De hoofdredacteur heeft conceptversies van die artikelen vóór publicatie toegezonden aan de toenmalige directeur CEC en/of aan een woordvoerder van het CvB in het kader van wederhoor, en heeft daarbij ook een aantal vragen voor het bestuur van de faculteit Scheikundige Technologie voorgelegd. Vervolgens hebben de toenmalige directeur CEC en de woordvoerder het CvB als de formeel uitgever geïnformeerd over de conceptversies van de artikelen. Het CvB was na kennisname van de conceptversies van mening dat de redactie te weinig bronnen had geraadpleegd om een en ander te verifiëren en vond dat door het samenvoegen van verschillende zaken sprake was van een onjuiste of suggestieve beeldvorming. Om voorgaande redenen heeft op 26 mei 2021 een gesprek plaatsgevonden tussen de hoofdredacteur, de toenmalige directeur CEC en de voorzitter van het CvB. Het CvB heeft na het gesprek een toelichtend statement bij de redactie aangeleverd om bij de artikelen te plaatsen. Ook is door het CvB c.q. via een woordvoerder van het CvB gereageerd op enkele feitelijke onjuistheden in de conceptartikelen. Dit alles is met een e-mail van 31 mei 2021 aan de hoofdredacteur toegezonden, waarna de artikelen op 1 juni 2021 zijn gepubliceerd. Van belang hierbij te vermelden is dat de toenmalige redactieraad de hoofdredacteur positief had geadviseerd ten aanzien van beide artikelen.

7.4.3. In november 2021 was Cursor voornemens het derde artikel van het drieluik te plaatsen over het onderwerp ongewenst gedrag, met als titel '*Ik maak gewoon een eind aan je carrière in de academische wereld*'. In dit artikel doet één anonieme bron zijn verhaal over misstanden in dezelfde onderzoeksgroep als waar 'Grace Prince' uit het artikel '*Aanpak machtsmisbruik, intimidatie en racisme niet adequaat genoeg*' onderdeel van uitmaakte. Dit artikel is door de hoofdredacteur voorgelegd aan de voorzitter van het CvB. De hoofdredacteur werd hierop

⁵ Zie: <https://www.cursor.tue.nl/achtergrond/week-4-21/aanpak-machtsmisbruik-intimidatie-en-racisme-niet-adequaats-genoege/> en <https://www.cursor.tue.nl/achtergrond/week-4-21/we-moeten-het-zelfreinigend-vermogen-van-de-universiteit-vergroten/>.

uitgenodigd voor een gesprek waarbij ook de interim leidinggevende van de hoofdredacteur aanwezig was. De toenmalige redactieraad heeft op 16 november 2021 met een e-mail negatief geadviseerd over dit artikel. De hoofdredacteur heeft besloten om het derde artikel van het drieluik niet in Cursor te publiceren.

2) De intimidatie van de hoofdredacteur/ onveilige werksituatie redactieleden

Intimidatie van de hoofdredacteur

7.4.4. In de gesprekken met meerdere getuigen heeft de commissie gevraagd naar de elementen waaruit de vermoede intimidatie van de hoofdredacteur zou hebben (kunnen) bestaan. Hierbij is een aantal elementen naar voren gekomen:

- De commissie heeft uit de gesprekken opgetekend dat het contact tussen (de voorzitter van) het CvB en de hoofdredacteur vóór 2019 als regel vrij informeel verliep. Het CvB, doorgaans bij monde van diens voorzitter, bleek in de praktijk laagdrempelig benaderbaar. Er zou sprake zijn geweest van een informele “WhatsApp relatie” tussen de voorzitter van het CvB en de hoofdredacteur. Alleen voor beraad over grotere onderwerpen moest een afspraak worden gemaakt. Het contact was zo ingericht dat periodiek een bijeenkomst met de collegevoorzitter en de vicevoorzitter plaatsvond, waarbij met regelmaat ook de rector aanschoof. Tijdens die bijeenkomst was er een wederzijdse uitwisseling van informatie. Met het vertrek van de (voormalige) collegevoorzitter en de (voormalige) vicevoorzitter in 2019, en het aantreden van de huidige collegevoorzitter, medio 2019, veranderde geleidelijk de wijze van contact. Vanaf medio 2019 verliep het contact doorgaans via de woordvoerder(s) van het CvB;
- In november 2021 heeft de hoofdredacteur het eerdergenoemde derde artikel van het drieluik over het onderwerp ongewenst gedrag (met de titel *‘Ik maak gewoon een eind aan je carrière in de academische wereld’*) voorgelegd aan (de voorzitter van) het CvB. Naar aanleiding daarvan heeft een gesprek met de collegevoorzitter en de interim-directeur Communicatie plaatsgevonden, waarin duidelijk is gemaakt dat (de voorzitter van) het CvB niet blij was met het artikel en dat de collegevoorzitter, de rector en de vicevoorzitter weinig vertrouwen meer in de hoofdredacteur hadden als gevolg van een ‘gebrekkig moreel kompas’ bij de hoofdredacteur. De wijze waarop het gesprek zou zijn verlopen, is door de hoofdredacteur als intimiderend ervaren. Na dit gesprek is de hoofdredacteur door een redactielid in zijn kantoor aangeslagen aangetroffen. Vanwege kritiek vanuit het CvB op dit laatste artikel van het drieluik, heeft de hoofdredacteur de keuze gemaakt het derde artikel van het drieluik niet te publiceren; volgens de toenmalige redactieraad was dit ook mede de aanleiding dat de (werk-) situatie verder escaleerde. De toenmalige redactieraad had overigens ook negatief ten aanzien van die publicatie geadviseerd.
- In december 2021 heeft een functioneringsgesprek plaatsgevonden tussen de hoofdredacteur en de toenmalige interim-directeur CEC, die met ingang van 1 september 2021 was aangesteld. De hoofdredacteur scoorde volgens de interim-directeur toen op alle punten van zijn functioneren een onvoldoende. Dit terwijl de hoofdredacteur heeft aangegeven dat er alle voorgaande jaren geen negatieve of kritische op- of aanmerkingen

van de hoofdredacteur, zijn wisselende reacties opgetekend. Eén van die reacties behelst dat het CvB de eerdere redactieraad om een advies over het functioneren van de hoofdredacteur heeft verzocht, maar dat de eerdere redactieraad daar geen gehoor aan heeft willen geven. De hoofdredacteur zou naar de opvatting van de eerdere redactieraad namelijk niet disfunctioneren. Een andere reactie behelst dat nimmer om een advies aan de eerdere redactieraad is gevraagd, maar de geïnterviewde kon zich dat niet precies herinneren. De commissie acht het op grond van overgelegde documenten aannemelijk dat de geldende afspraak was om bij een adviesvraag het advies door de redactieraad simultaan aan de hoofdredacteur en het CvB te sturen.

7.4.5. De TU/e heeft, gelet op bovenstaande elementen, kenbaar gemaakt dat de hoofdredacteur op geen enkel moment bij de TU/e heeft aangegeven dat hij zich geïntimideerd voelde, dan wel dat hij druk ervaarde met als resultaat dat zijn functioneren werd belemmerd. Een dergelijke (expliciete) melding of signaal gericht aan het CvB, de redactieraad, de woordvoerders van de TU/e, de liaison of de directeur CEC is de commissie uit de voorhanden zijnde documenten niet gebleken. Uit de interviews heeft de commissie anderzijds opgetekend dat de gesprekken met de voorzitter van het CvB als bedreigend en verbaal agressief zijn ervaren; zo zou de hoofdredacteur inmiddels “uitgekotst”⁶ worden door het CvB. In januari 2022 werd de betrokkene verteld dat het CvB het vertrouwen in hem kwijt was en dat het CvB wilde dat hij voortijdig zou stoppen als hoofdredacteur. Het CvB had in dat kader opties klaarliggen voor een ander loopbaanplan.

Onveilige werksituatie redactieleden

7.4.6. De commissie heeft met meerdere getuigen vanuit de redactie gesproken die allen aangaven met regelmaat te vrezen voor hun baan en bij wie een grote schroom werd gevoeld om zaken te delen, hetgeen door sommige redactieleden werd ingegeven door de manier waarop de hoofdredacteur door het CvB werd benaderd, meer in het bijzonder door diens voorzitter. In brede zin werd een onveilige, drukkende en/of sturende werksituatie ervaren. In de gesprekken zijn een aantal elementen genoemd die daaraan bijdroegen:

- Er was een breed gedragen gevoel bij de redactie dat – bij de totstandkoming van een ‘gevoelig’ artikel – zij vanuit verschillende hoeken door de TU/e werden beïnvloed dan wel tegengewerkt. Het werd beleefd als sterk sturend. De redactie ervaarde dat de hoofdredacteur vreesde voor de gevolgen van inhoudelijke kritiek, hetgeen van invloed was op de redactie als geheel. Hoewel niet elk lid van de redactie dit ook persoonlijk aan den lijve heeft ondervonden, was dit wel de ervaren sfeer en was er een gevoel dat de werksituatie onveiliger werd. De redactie was op haar hoede en voelde de noodzaak voorzichtig te manoeuvreren. De tegenwerking zou hebben plaatsgevonden vanuit (de voorzitter van) het CvB, de woordvoerder(s) van het CvB en de liaison. Dit wordt niet door de TU/e onderschreven. De TU/e meent juist zakelijke informatie te hebben gegeven en vragen te hebben beantwoord. Het gevoel van de redactie werd onder andere ingegeven doordat lang moest worden gewacht op door de redactie gestelde vragen om informatie,

⁶ Citaat door de commissie geverifieerd.

waarbij met regelmaat als achterdochtig ervaren wedervragen werden gesteld. Ook werden er volgens deze getuigen vanuit de woordvoerders(s) van het CvB – ongevraagd – inhoudelijke suggesties op de bewoordingen van nog te publiceren artikelen gedaan. Hierbij wurmden de woordvoerder(s) van het CvB zich volgens een aantal redactieleden dan tussen het redactielid en de geïnterviewde persoon. Dit werd door de redactie ervaren als een vorm van beïnvloeding, met name doordat er zich situaties zouden hebben voorgedaan waarbij de geïnterviewde zelf al toestemming voor publicatie had gegeven en de woordvoerder(s) van het CvB dat namens de geïnterviewde vervolgens herriep(en) of ter discussie stelde(n), waarna de geïnterviewde daarna in sommige gevallen ook bijgedraaid leek. Er zijn tijdens de gesprekken een aantal voorbeelden gegeven:

- 1) Als voorbeeld werd het geval geschetst waarin een woordvoerder van TU/e intervenieerde bij de totstandkoming van een artikel over AI. Zo had een redactielid een gesprek gehad met de wetenschappelijk directeur van het TU/e-instituut EAISI en heeft het betreffende redactielid die directeur bij de woordvoerder van de TU/e aangedragen in antwoord op zijn vraag of het redactielid geschikte personen wist voor optredens in talkshows als deskundige op het gebied van AI. Ter illustratie van zijn expertise stuurde het redactielid een (concept)versie van het interview naar de woordvoerder van de TU/e om hem een idee te geven van wat hij kon verwachten bij een eventueel talkshowoptreden. Vervolgens ontving het redactielid van de woordvoerder verzoeken tot wijzigingen in het artikel. Dit werd als een misplaatste tussenkomst ervaren.
- 2) Een ander voorbeeld is dat de afdeling General Affairs (hierna: GA) aan een redactielid zou hebben laten weten dat zij elementen uit een gesprek over een oplossing voor hoge energietarieven niet mocht opnemen in een artikel, ondanks een akkoord daarvoor van de geïnterviewde persoon. De overige bemerkingen van de afdeling GA over het artikel heeft het redactielid vervolgens punt voor punt doorgenomen met de geïnterviewde persoon. Uiteindelijk bleek de oorspronkelijke informatie volgens het redactielid te kloppen en is besloten tot ongewijzigde publicatie. De afdeling GA heeft – vermoedelijk – van het conceptartikel kennisgenomen doordat de geïnterviewde persoon het doorzond naar de afdeling GA. Redactieleden zelf sturen conceptartikelen in ieder geval niet naar de afdeling door; de conceptartikelen worden enkel naar de geïnterviewde persoon gestuurd.
- 3) Als voorbeeld is nog genoemd een artikel dat is geschreven over de fysieke veiligheid in het gebouw van de Faculteit Scheikunde. Dit artikel ging over de ontbrekende fysieke beveiliging van de laboratoria. Naar aanleiding van een tip van iemand die zich niet gehoord zou hebben gevoeld in deze veiligheidskwestie werd door een redactielid een onderzoek gestart. Nadat het artikel af was, heeft het ongeveer vier weken geduurd voordat het werd gepubliceerd. De hoofdredacteur koos er gegeven de omstandigheden voor

het niet eerder te publiceren; de TU/e zou tijd hebben gevraagd om de veiligheid eerst te vergroten. Op het moment van publicatie was de autorisatie doorgevoerd en was een aantal andere maatregelen getroffen om de veiligheid te borgen. Van de zijde van de TU/e is hierbij aangegeven dat het belang om de situatie op orde te brengen opwoog tegen de vertraagde publicatie, dit om verdere schade die kon ontstaan bij een te vroegtijdige brede bekendheid te voorkomen. De redactie ervaarde het embargo als buitensporig lang.

- 4) Verder is genoemd een artikel dat is geschreven over de 'derde geldstromen' voor de TU/e. Tijdens het onderzoek zou het betreffende redactielid meermaals uitgenodigd zijn om met de woordvoerder van de TU/e daarover te spreken. Toen het gesprek daar uiteindelijk vastliep, is het betreffende redactielid aangeschoven bij een regulier gesprek tussen de hoofdredacteur en de liaison. Het redactielid zou vervolgens bevraagd zijn over het artikel. Volgens de TU/e met de gedachte om medewerking te verlenen bij het sneller laten beantwoorden van vragen. Het artikel is uiteindelijk niet gepubliceerd zoals het redactielid dat wel had gewild, mede doordat ondanks aandringen uiteindelijk toch niet de gewenste informatie werd ontvangen over deze kwestie. Na herhaaldelijk vragen vernam het betreffende redactielid uiteindelijk dat bepaalde contractuele verplichtingen daar de reden voor zouden zijn geweest. De TU/e heeft deze reden nadien ook bij de commissie herhaald. Zo was niet alle informatie publiek beschikbaar of was deze vertrouwelijk, waardoor deze niet gedeeld kon worden. Het redactielid zou verder hebben vernomen dat een woordvoerder van de TU/e bij de hoofdredacteur mondeling heeft gepoogd de titel '*Derde geldstroom wordt niet volledig transparant*' aan te laten passen naar: '*TU/e maakt als eerste universiteit derde geldstroom transparant*'. Volgens de TU/e was van een dergelijke poging geen sprake. Wel is door de liaison opgemerkt dat er net zo goed een andere titel gebruikt had kunnen worden, omdat het beter had gepast bij het nieuwsfeit.
- 5) Als laatste voorbeeld wordt een voorval genoemd waarbij de redactie van Cursor een artikel over de educatie omtrent klimaatverandering op de TU/e wilde schrijven. Hiervoor heeft een redactielid van Cursor de zogenoemde TU/e-duurzaamheidsambassadeur benaderd. Naar aanleiding daarvan heeft de toenmalige interim-directeur CEC telefonisch contact opgenomen met de hoofdredacteur en met hem besproken dat er fouten of tekortkomingen in het artikel zouden staan en dat meningen niet deugdelijk zouden zijn gecheckt. Dit artikel is uiteindelijk toch gepubliceerd.⁷

⁷ <https://www.cursor.tue.nl/achtergrond/week-2-8/moet-de-tu/e-klimaatverandering-opnemen-in-het-onderwijs/>.

- De manier waarop de hoofdredacteur reageerde (zeer voorzichtig, bang voor de gevolgen) op personen binnen de TU/e met (een) hogere positie(s), had tot gevolg dat ook de redactieleden voelden op hun hoede te moeten zijn. In dit verband speelde de angst dat de hoofdredacteur uit zijn functie zou worden ontheven en er een nieuwe (interim) hoofdredacteur zou worden aangesteld die vervolgens een redactielid zou kunnen overplaatsen of ontslaan, bijvoorbeeld bij een niet welgevallig artikel. Dit werd volgens de redactie versterkt door het steeds dreigende (en het uiteindelijk feitelijke) ontheffen van de hoofdredacteur uit zijn functie. De indruk bestond bij redactieleden dat het CvB en/of de directeur CEC wel in (goed) contact stond met de (huidige) redactieraad, maar dat er geen (goed) contact tussen de redactieraad en de hoofdredacteur/redactie (meer) was. De rol die het advies van de redactieraad bij het uit zijn functie ontheffen van de hoofdredacteur heeft gehad, bevestigt volgens de redactieleden de invloed van het CvB, die doorklinkt bij de redactieraad, wat bij de redactie tot wantrouwen en onzekerheid leidde. De TU/e herkent het beeld dat de hoofdredacteur zeer voorzichtig reageerde op personen met een hogere positie niet. De hoofdredacteur liet zijn koers volgens de TU/e niet door een ander bepalen.
- De huidige directeur CEC, die begin 2023 is gestart, heeft volgens door de commissie gehoorde getuigen nooit in een meer formele bijeenkomst of in gesprekken kennis gemaakt met de redactie van Cursor, waarvoor zij de (eindverantwoordelijke) leidinggevende is. Volgens de TU/e heeft de huidige directeur CEC in de eerste maand van haar aantreden kennis gemaakt met de hoofdredacteur en heeft ze hem ook maandelijks gesproken in het MT Communicatie. Tijdens een lunch heeft de huidige directeur CEC tevens kennisgemaakt met de leden van de redactie. De individuele kennismakingsgesprekken die zij met de redactie wenste te houden, hebben uiteindelijk op initiatief van de redactieleden geen doorgang gevonden. De commissie leidt uit het voorgaande af dat de huidige directeur CEC en de hoofdredacteur in een vroeg stadium hebben kennisgemaakt en er regelmatig contact tussen hen is geweest. Ten aanzien van de redactieleden constateert de commissie dat er enige vorm van contact is geweest met de huidige directeur CEC. Niet valt te bepalen of daadwerkelijk sprake is geweest van een adequate kennismaking. Bij de redactie bestond in ieder geval het idee dat de huidige directeur CEC een oprechte kennismaking niet op prijs stelde of nodig achtte.
- Er werd gepoogd om bij de RvT, ervaren als het laatste bastion binnen de TU/e, steun te vinden voor beëindiging of verbetering van de bestaande situatie. Deze steun werd niet gevonden, hoewel in de richting van de RvT zou zijn uitgesproken dat redactieleden bang waren voor maatregelen vanuit het CvB met negatieve gevolgen voor hun loopbaan. Vanwege het uitblijven van steun, bleef de situatie volgens deze getuigen voortbestaan en werd het ervaren gevoel dat niet tot een oplossing zou worden gekomen versterkt.
- In de periode van de huidige redactieraad tot aan de datum van de melding (periode 1 juni 2022 tot 26 juni 2023) is er vijf keer advies gevraagd door de hoofdredacteur. Daarnaast is één keer advies gevraagd door een redacteur in verband met afwezigheid van de hoofdredacteur. Voor vier artikelen was het niet nodig om formeel advies uit te brengen

en was de voorzitter van de redactieraad positief over het publiceren van de artikelen. Over de overige twee artikelen (over veiligheid van gebouwen en over *University Rebellion*) is positief geadviseerd door de redactieraad, waarbij opmerking verdient dat de voorzitter van de redactieraad bij het artikel over de actie bij *University Rebellion* pas na publicatie heeft aangegeven positief te staan tegenover die publicatie. Al deze artikelen zijn gepubliceerd. Daarnaast heeft de hoofdredacteur de voorzitter van de redactieraad na plaatsing geïnformeerd over een artikel. De voorzitter van de redactieraad heeft aangegeven positief te zijn over een publicatie over dit onderwerp en opmerkingen en suggesties gedaan voor een vervolgartikel, dat niet is gepubliceerd. De redactieraad heeft verder één keer op eigen initiatief advies uitgebracht over een voorgenomen publicatie (rond het verleden van de rector magnificus). De redactieraad heeft hierover negatief geadviseerd. Vervolgens heeft de redactieraad ook geadviseerd over het alternatieve artikel dat naar aanleiding van het advies is geschreven. Ook dat advies was negatief. De artikelen zijn niet gepubliceerd.

7.4.7. De TU/e heeft, gelet op bovenstaande elementen, kenbaar gemaakt dat de hoofdredacteur er bewust voor heeft gekozen de redactie onderdeel te maken van en te betrekken bij de vertrouwensbreuk tussen hem en het CvB en dat dat mogelijk het gevoel van onveiligheid bij de redactieleden heeft geïnitieerd en/of aangewakkerd. De commissie heeft deze opvatting van de TU/e niet kunnen verifiëren, noch een duidelijke bevestiging daarvan gekregen uit de interviews met de melder en de collega's van melder. Wel constateert de commissie op basis van de gevoerde gesprekken dat de hoofdredacteur voor de redactie de voornaamste bron was voor informatie over de betrekkingen tussen de hoofdredacteur en het CvB.

7.4.8. De getuigen die vanuit de redactie zijn gehoord, hebben benadrukt dat het ervaren gevoel van onveiligheid niet te wijten is aan de hoofdredacteur. Zo zou de redactie een hecht team vormen, waarbij met de hoofdredacteur een vertrouwensrelatie bestond en bleef bestaan. Binnen de redactie heerste in eigen kring een veilig gevoel, mede door toedoen van de hoofdredacteur, die beschermend voor de redactieleden ging staan, zo werd ervaren. Daarbuiten ervaarde de redactie druk en voelde zij zich angstig.

3) De drie Boeddhabeeldjes 'horen, zien en zwijgen'

7.4.9. Uit de gesprekken is de commissie gebleken dat er eind mei 2021, voor zover bekend, een dag voor publicatie van een tweetal artikelen in het kader van het drieluik, drie Boeddhabeeldjes op het bureau van de melder, dan wel in de kantoorruimte van de redactie, zijn aangetroffen. Van de Boeddhabeeldjes is na de vondst door de hoofdredacteur bij de collegevoorzitter en de toenmalige directeur CEC melding gedaan. Maar ook zij hebben niet kunnen bijdragen aan het achterhalen van de dader. Uit de gesprekken heeft de commissie ook afgeleid dat niet duidelijk is geworden wie de drie Boeddhabeeldjes daar heeft achtergelaten. Op verzoek van de voorzitter van het CvB zijn er camerabeelden opgevraagd, die bij nader onderzoek niet beschikbaar bleken

te zijn. Ook heeft het schoonmaakpersoneel geen bewijs kunnen aandragen. Er heeft zich verder ook niemand gemeld.

4) *Het artikel over de komst van de nieuwe rector magnificus*

7.4.10. De komst van de nieuwe rector magnificus is op 16 januari 2023 door de TU/e bekendgemaakt. Kort daarvoor ontving de hoofdredacteur een persbericht daarover. De hoofdredacteur heeft vervolgens informatie over de rector opgezocht en stuitte daarbij op een kwestie die speelde in juni 2022, toen zij voor de Universiteit Antwerpen werkzaam was. In België was ophef geweest over een bijdrage aan een advertentie van een chemiebedrijf. Dit heeft de hoofdredacteur verwerkt in een artikel. De liaison liet de hoofdredacteur weten dat het CvB niet gelukkig was met dat artikel. Eén van de redacteurs van Cursor is begin 2021 van baan gewisseld, maar op 30 januari 2022 verscheen nog van haar hand een interview met de nieuwe rector op de website van de TU/e. De hoofdredacteur heeft er toen voor gekozen om rond het moment dat de nieuwe rector daadwerkelijk zou aantreden een gesprek met haar te voeren ten behoeve van een artikel. Daarvoor heeft de hoofdredacteur een afspraak met de nieuwe rector magnificus gemaakt. Die afspraak is vervolgens afgezegd en daarna zou het door drukte niet meer tot een nieuwe afspraak zijn gekomen. De hoofdredacteur heeft toen besloten om de nieuwe rector tien schriftelijke vragen te sturen. Op de dag vóór de inauguratie ontving hij van haar op zes vragen een schriftelijk antwoord. Daarvan heeft hij vervolgens een artikel gemaakt.

7.4.11. Op 11 mei 2023 vond de inauguratie van de nieuwe rector plaats. Tijdens haar inauguratie protesteerde de groep *University Rebellion*. Cursor heeft hierover een tweetal artikelen geschreven, namelijk één artikel over de bezetting bij de TU/e en één artikel over de nieuwe rector. Het artikel over de bezetting ging – samengevat – over de bezetting van de TU/e door de actiegroepen *University Rebellion* en *End Fossil Occupy* en over (de rol van de voorzitter van het CvB bij) de ontruiming daarvan.⁸ Nadien zou er discussie zijn ontstaan over het feit dat het artikel niet gebalanceerd zou zijn, omdat er niets werd geschreven over de bezetters. Wat betreft het artikel over de nieuwe rector heeft de hoofdredacteur de woordvoerder van het CvB daarover in een e-mail van 12 mei 2023 bericht en hem om een reactie namens het CvB gevraagd. De conceptversie van het artikel heeft de hoofdredacteur daarbij meegezonden. Ook heeft de hoofdredacteur via een woordvoerder van het CvB een reactie van de nieuwe rector gevraagd, deze reactie is niet gekomen tot het latere interview met de rector.

7.4.12. De voorzitter van het CvB heeft de redactieraad via de liaison gevraagd om advies uit te brengen over het conceptartikel 'Weerstand tegen nieuwe rector door INEOS-advertentie'.

7.4.13. Op 16 mei 2023 heeft de redactieraad advies uitgebracht. De redactieraad concludeert dat het artikel niet past in de doelstelling van Cursor. Met name punt 2.2 van het Statuut (de

⁸ <https://www.cursor.tue.nl/nieuws/2023/mei/week-2/fysiek-ingrijpen-bij-nieuwe-bezetting-tu-e/>.

balanseis) zou onvoldoende geborgd zijn door dit artikel. De reactieraad adviseert daarom dringend om af te zien van publicatie.

7.4.14. Op 16 mei 2023 heeft de hoofdredacteur in een telefoongesprek aan de voorzitter van de redactieraad laten weten het artikel op basis van het advies van de redactieraad vooralsnog niet te plaatsen.

7.4.15. Op 16 mei 2023 heeft ook een gesprek plaatsgevonden tussen de liaison en de hoofdredacteur, waarbij de liaison aangaf dat vanuit het CvB geen bereidheid was mee te werken aan een artikel met de eerdere benadering en het CvB wilde daarop ook niet reageren. Wel kon er wat het CvB betreft een nieuw interview gepland worden, onder de voorwaarde dat dit de invalshoek zou hebben van 'de eerste maand van de rector', en dat de kwestie 'belangenverstrengeling' als een beperkt onderdeel van dit interview ter sprake zou komen, in balans met de andere onderwerpen. De hoofdredacteur is hiermee (mondeling) akkoord gegaan.

7.4.16. Op 30 mei 2023 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de hoofdredacteur en de redactieraad. Tijdens dat gesprek heeft de redactieraad haar advies nogmaals met de hoofdredacteur besproken. Vervolgens is naar aanleiding van dat interview een nieuw artikel geschreven.

7.4.17. Op 9 juni 2023 heeft de redactieraad advies uitgebracht over het aangepaste artikel. De redactieraad herhaalt daarin het dringende advies van 16 mei 2023 en het vervolgggesprek daarover op 30 mei 2023. Het advies luidde – kort weergegeven – als volgt:

- “- *Redactieraad concentreert zich in haar advies op de impact, balans, relevantie voor community en effect voor geïnterviewde en community.*
- *De redactieraad laat het aan de geïnterviewde zelf of en hoe zij wil reageren op dit interview.*
- *De redactieraad herhaalt haar dringende advies van 16 mei jl. en het vervolgggesprek hierover.*
- *M.n. de inhoudelijke punten zijn nog steeds valide en relevant.*
- *Hoewel de redactieraad verre wil blijven van concrete tekstsuggesties en aanpassingen zien we de noodzaak dat in dit geval wel te doen. Immers onze boodschap lijkt niet helder genoeg over te komen. De laatste 500 woorden en 1e alinea zijn interessant en relevant. Alle andere tekst kan teruggebracht worden tot circa 20%, dus één alinea, in dit bredere interview.*
- *Dat aangepaste artikel wil redactieraad wederom vooraf kunnen beoordelen voor advies.*

De redactieraad betreurt deze gang van zaken. Optioneel: Wij constateren dat de samenwerking tussen redactieraad en hoofdredacteur niet goed verloopt.”

7.4.18. Op 7 juni 2023 heeft de hoofdredacteur een interview gehad met de rector over haar eerste maand als rector. Diezelfde middag heeft de hoofdredacteur het conceptartikel voorgelegd aan de rector, met de mededeling dat de wens is het artikel twee dagen later online te plaatsen. Met een e-mail van 8 juni 2023 is door een woordvoerder van het CvB – namens de rector – aan de

hoofdredacteur bericht het artikel aan te houden, omdat de balans te veel zou uitslaan naar de kwestie INEOS/Oosterweelde en de rector daar goed naar wilde kijken.

7.4.19. De hoofdredacteur heeft daarop gereageerd met een e-mail van 8 juni 2023 en daarin toegelicht waarom er in het stuk relatief veel aandacht is voor beide kwesties en hoe hij tegen het artikel aankijkt.

7.4.20. Met een e-mail van 13 juni 2023 heeft de rector vervolgens zelf naar de hoofdredacteur gereageerd met haar reactie op het conceptartikel. Vervolgens heeft er ook nog op 22 en 25 juni 2023 mailwisseling tussen de rector en de hoofdredacteur plaatsgevonden. Beiden werden het niet eens over de balans van het artikel.

7.4.21. De hoofdredacteur heeft uiteindelijk besloten om het artikel over de rector niet in Cursor te publiceren.

8. Beoordeling commissie

Het beoordelingskader

8.1. De commissie heeft op grond van de Regeling (van de TU/e) respectievelijk de Wbk de taak de door de melder ter kennis gebrachte vermoede onregelmatigheid respectievelijk misstand te onderzoeken en tot een oordeel te komen of al dan niet sprake is van een onregelmatigheid of misstand en daarover te adviseren. Uit het juridisch kader volgt dat is vereist dat een of meerdere onderdelen van de melding moeten kunnen worden gekwalificeerd als een onregelmatigheid of misstand als bedoeld in de Regeling of de Wbk. De vragen die de commissie in dit verband zal beantwoorden zijn:

- a) Is sprake van (1) een *vermoeden* van een onregelmatigheid of een *vermoeden* van een misstand bij de melder als bedoeld in de Regeling of de Wbk en is dat vermoeden (2) op redelijke gronden gebaseerd, hetgeen betekent dat die voortvloeien uit de kennis die de melder bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de melder heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie (de ontvankelijkheidstoets).
- b) Indien onderdeel a bevestigend kan worden beantwoord, zal de commissie de vraag moeten beantwoorden of daadwerkelijk sprake is (geweest) van een onregelmatigheid of misstand als bedoeld in de Regeling of de Wbk.

8.1.1. De Regeling definieert (een vermoeden van) een 'onregelmatigheid'⁹ als een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden met betrekking tot de Technische Universiteit Eindhoven of een onderdeel ervan omtrent:

- een ernstig strafbaar feit;
- een grove schending van regelgeving;

⁹ De Regeling definieert enkel een 'vermoeden van een onregelmatigheid'. De commissie gaat er voor het vervolg van uit dat daarmee inhoudelijk tevens de definitie van 'onregelmatigheid' is verwoord.

- het misleiden van de door de universiteit aangewezen accountant;
- een groot gevaar voor de volksgezondheid, de veiligheid of het milieu;
- het bewust achterhouden van informatie over de hiervoor genoemde feiten.

8.1.2. De Wbk definieert een *vermoeden van* een misstand als volgt:

- het vermoeden van een melder dat binnen de organisatie waarin hij werkt of heeft gewerkt of bij een andere organisatie indien hij door zijn werkzaamheden met die organisatie in aanraking is gekomen, sprake is van een misstand voor zover het vermoeden gebaseerd is op redelijke gronden, die voortvloeien uit de kennis die de melder bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de melder heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie.

8.1.3. De Wbk definieert een *misstand* vervolgens als volgt:

- een schending of een gevaar voor schending van het Unierecht, of
- een handeling of nalatigheid waarbij het maatschappelijk belang in het geding is, bij:
 - 1° een schending of een gevaar voor schending van een wettelijk voorschrift of van interne regels die een concrete verplichting inhouden en die op grond van een wettelijk voorschrift door een werkgever zijn vastgesteld, dan wel
 - 2° een gevaar voor de volksgezondheid, voor de veiligheid van personen, voor de aantasting van het milieu of voor het goed functioneren van de openbare dienst of een onderneming als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten.

Het maatschappelijk belang is in ieder geval in het geding indien de handeling of nalatigheid niet enkel persoonlijke belangen raakt en er sprake is van oftewel een patroon of structureel karakter dan wel de handeling of nalatigheid ernstig of omvangrijk is.

Ontvankelijkheid melding

8.2.1. Alvorens de melding in behandeling te nemen, heeft de commissie dus de vraag beantwoord of de melder (1) een *vermoeden* van een onregelmatigheid of een *vermoeden* van een misstand als bedoeld in de Regeling of de Wbk heeft gesteld en (2) of dat vermoeden op redelijke gronden is gebaseerd, hetgeen betekent dat die voortvloeien uit de kennis die de melder bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de melder heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie. Bij het beantwoorden van deze vraag achtte de commissie het tevens van belang dat de aangekaarte kwestie het maatschappelijk belang voldoende raakt om een onderzoek te starten.

8.2.2. De door de melder gedane melding ziet op het (mogelijk) toepassen van censuur bij het nieuwsmedium Cursor, hetgeen zich uit in het (mogelijk) tegenhouden van (een) publicatie(s) afkomstig van de redactie van Cursor, concreet van de melder zelf, in haar hoedanigheid van lid van de redactie. Dit zou volgens de melding patroonmatig van aard zijn en effect hebben op meerdere collega-werknemers. De commissie is van oordeel dat de melder met een dergelijke melding een vermoeden uit van een (groeve) schending van voorschriften of de (sociale) veiligheid van personen, waarbij het maatschappelijk belang voldoende wordt geraakt, omdat een structureel karakter wordt gesteld en het niet enkel om persoonlijke belangen gaat, en daarom moet worden gezien als een *vermoeden* van een onregelmatigheid of een *vermoeden* van een misstand als bedoeld in de Regeling en de Wbk. Het vermoeden is volgens de commissie tevens gebaseerd op 'redelijke gronden', nu de melder een werknemer van de TU/e is, de melder haar

melding baseert op haar eigen waarnemingen en ervaringen en de melder ter ondersteuning daarvan documenten heeft overgelegd.

8.2.3. De commissie komt op grond van het bovenstaande tot de conclusie dat in voldoende mate sprake is van een *vermoeden* van een misstand, zodat de melding ontvankelijk is en door de commissie in behandeling is genomen.

Inhoudelijke beoordeling van de melding

8.3. Nu de melding volgens de commissie ontvankelijk is, heeft de commissie zich gebogen over de vraag of daadwerkelijk sprake is (geweest) van een onregelmatigheid of een misstand als bedoeld in de Regeling of de Wbk.

8.3.1. De commissie stelt vast dat de definitie in de Regeling van (een vermoeden van) een onregelmatigheid niet (exact) gelijk is aan de definitie die de Wbk hanteert van een misstand, maar daarmee op zichzelf ook niet in strijd is. Om die reden kijkt de commissie voor de beoordeling van de onderhavige kwestie naar beide definities. De commissie heeft in dit verband bij de beoordeling van de melding -onder andere- stilgestaan bij de vraag of de TU/e zich heeft gehouden aan de letter en de geest van de wettelijke voorschriften die zien op de vrijheid van meningsuiting en de vrije pers en de (eigen) regelgeving en kaders die zijn vastgesteld ten behoeve van het functioneren van het journalistieke medium Cursor. Deze regels en kaders beogen immers, aldus de TU/e, de (hoofd)redactie van Cursor in staat te stellen onafhankelijk te opereren in overeenstemming met de vastgestelde journalistieke werkwijze.

Het begrip 'misstand'

8.4.1. Uit de Wbk blijkt een tweetal categorieën misstanden, namelijk (1) een schending of een gevaar voor schending van het Unierecht en (2) een handeling of nalatigheid waarbij het maatschappelijk belang in het geding is. Ten aanzien van de eerste categorie geldt dat het Unierecht is vastgelegd in een Europese verordening of richtlijn. Een inbreuk op het Unierecht is een handeling of nalatigheid die onrechtmatig is of het doel van de Europese verordening of richtlijn ondermijnt en schadelijk is voor het algemeen belang. Er wordt in een dergelijk geval niet nog afzonderlijk getoetst of het maatschappelijk belang bij die inbreuk aan de orde is. Het gaat inhoudelijk om een aantal specifiek aan het EU-recht ontleende onderwerpen. Wat betreft de tweede categorie is er in beginsel sprake van een maatschappelijke misstand als er iets mis is op het werk dat ernstige maatschappelijke gevolgen heeft. Om een situatie als een maatschappelijke misstand aan te kunnen merken in de zin van de Wbk, moet de kwestie (een handeling of nalatigheid) volgens de commissie dus niet enkel persoonlijke belangen raken. Het moet dus niet gaan om louter een individueel geschil of een arbeidsconflict dat zich niet verder uitstrekt dan tot de betrokken persoon en de werkgever. Bij een maatschappelijke misstand zal doorgaans sprake zijn van ofwel een patroon, of een structureel karakter van de desbetreffende handeling of nalatigheid. Of een (eenmalige) handeling of nalatigheid die (zeer) ernstig of omvangrijk is. Meestal gaat een maatschappelijke misstand dus meerdere personen op het werk aan, komt de

situatie regelmatig voor, of duurt deze al enige tijd en heeft het (ernstige) maatschappelijke gevolgen, of kan het die hebben.

8.4.2. De commissie heeft op voorhand geconstateerd dat in het hier voorliggende geval geen sprake is van een (mogelijke) schending of een gevaar voor schending van het Unierecht. De commissie heeft op basis van de melding daar geen aanknopingspunten voor gezien. Dat betekent dat de misstand zich enkel nog binnen de tweede categorie kan begeven. De commissie heeft haar onderzoek om die reden op de tweede categorie toegespitst.

Algemene opmerkingen bij het onderzoek vooraf

8.5. De commissie maakt met betrekking tot het door haar verrichte onderzoek een viertal algemene opmerkingen vooraf:

1. De commissie rekent het niet tot haar taak om een oordeel te geven over de journalistieke kwaliteit van de artikelen die in deze kwestie naar voren zijn gebracht. De commissie is daartoe ook niet geëquipeerd. Wel zal de commissie kijken naar de vraag of de geldende regels en kaders in voldoende mate zijn nageleefd, naar zowel de letter als de geest van deze bepalingen.
2. Het onderzoek naar aanleiding van deze melding heeft volgens de commissie als doel onderzoek te doen naar een vermoede misstand over werkgerelateerde situaties, teneinde daaruit eventueel lessen te kunnen trekken voor de toekomst. Het onderzoek door de commissie heeft *niet* als doel te oordelen over het functioneren, handelen of nalaten van een of meerdere personen.
3. De commissie zal de vier door de melder aan de orde gestelde werkgerelateerde situaties beoordelen op de vraag in hoeverre daarbij daadwerkelijk sprake is (geweest) van een onregelmatigheid dan wel misstand en in hoeverre deze aannemelijk zijn geworden. Dit beoogt de commissie te bereiken door het raadplegen van de overgelegde documenten en het houden van een aantal hoorzittingen, met de melder, diverse betrokkenen en getuigen die werkzaam zijn bij de TU/e en enkele deskundigen.
4. De commissie heeft bij de beoordeling aan de hand van de interviews en overgelegde documenten voorvallen in beschouwing genomen die zich hebben afgespeeld ten tijde van de melding en daarvóór, maar heeft tevens gekeken naar voorvallen en omstandigheden die zich ná de melding hebben voorgedaan, voor zover die van betekenis zijn gebleken voor de melding.

Het onderzoek naar de melding

8.6. De commissie gaat voor de beantwoording van de vraag of daadwerkelijk sprake is (geweest) van een onregelmatigheid of een misstand als bedoeld in de Regeling of de Wbk, in op de vier onderdelen van de melding en beoordeelt in hoeverre de in de gedane melding vermelde voorvallen en waarnemingen in voldoende en voor de commissie overtuigende mate aannemelijk zijn geworden. Voordat de commissie nader op de melding ingaat, hecht zij eraan om eerst het volgende meer algemene punt op te merken.

8.6.1. Zowel de melder als degenen die werkzaam zijn voor Cursor, maar ook de TU/e, hebben het belang aangegeven van het in stand houden van een onafhankelijke nieuwsgaring op de universiteit; allen beschouwen dit als een fundamentele waarde. Daarbij maakt de TU/e de kanttekening dat een universiteitsmedium als Cursor nooit in absolute zin onafhankelijk kan functioneren zoals een algemeen dagblad, dit vanwege de missie, de doelstellingen en de belangen van de universiteit, die hebben geleid tot het vaststellen van een redactiestatuut (in ieder geval sinds 2010) en een daarop geënte leidraad (sinds eind 2022). Naar de mening van de melder vormt dit geheel juist een te vergaande beperking en ligt censuur hiermee op de loer.

8.6.2. De commissie legt het spanningsveld dat hierdoor onmiskenbaar wordt opgeroepen zo uit, dat een medium dat geld krijgt van de universiteit en daar organisatorisch is ingebed nooit helemaal onafhankelijk kan zijn. Weliswaar kan het journalistieke werk onafhankelijk worden uitgevoerd, maar zullen de te publiceren producten moeten worden beoordeeld in de context van de universiteitsgemeenschap als geheel. Daarbij hoort te worden gekeken naar zowel de belangen van de lezers om geïnformeerd te zijn, als naar de belangen van de universiteit als eigenaar van het medium. Het is het spanningsveld waarbinnen een onafhankelijk universiteitsblad nu eenmaal moet opereren: van ‘totale’ onafhankelijkheid is dan inderdaad geen sprake en (de redactie van) Cursor dient zich te allen tijde rekenschap te geven van het feit dat er belangen kunnen spelen bij de TU/e die niet onbesproken kunnen blijven en zullen moeten worden afgewogen. In artikel 2.2 van het redactiestatuut wordt dit als volgt geformuleerd: *“Cursor slaat op evenwichtige wijze een brug tussen de informatiebehoeften en interesses van de leden van de universiteitsgemeenschap en de missie doelstellingen en belangen van de universiteit”*. Artikel 4.1 voegt daar nog het volgende aan toe: *“Binnen de redactieformule opereert de hoofdredacteur in journalistieke zin onafhankelijk”*. De commissie legt deze onderdelen van het redactiestatuut in samenhang zo uit, dat Cursor niet louter de stem is van de TU/e, maar er wel aan is verbonden, wat betekent dat Cursor er op de eerste plaats is voor de studenten en medewerkers van de TU/e en dat de redactie zich tevens bewust zal moeten zijn van de noodzaak eventuele onevenredig schadelijke gevolgen van het journalistieke werk voor de universiteit te voorkomen. Dit laatste zal zich volgens de commissie in verband met de journalistieke onafhankelijkheid dan echter niet snel (mogen) voordoen. Het brengt mee dat de journalist zich te allen tijde bewust moet zijn van de context waarin hij of zij werkt. Dit stelt hoge eisen aan de kwaliteit van het journalistieke werk en brengt een bijzondere verantwoordelijkheid mee voor zowel de uitgever (CvB, CEC), de redactieraad, als voor de redactie. Dit is geen eenvoudige opgave, wat aan alle betrokkenen hoge eisen stelt ten aanzien van communicatie en wederzijds begrip.

8.7. De melding valt uiteen in een viertal elementen, die de commissie hierna punt voor punt zal behandelen. Vervolgens komt de commissie tot een conclusie op basis van de beoordeling van de situatie als geheel. De vier elementen uit de melding luiden als volgt:

- 1) De melder maakt melding van censuur¹⁰ jegens het medium Cursor. De onafhankelijkheid van Cursor zou achteruitgaan en vrij publiceren was problematisch geworden. Er zou in het najaar van 2021 een door de redactie van Cursor geschreven artikel zijn tegengehouden in het kader van een drieluik over sociale veiligheid binnen de TU/e.
- 2) Er zou intimidatie van de hoofdredacteur hebben plaatsgevonden, met als doel om hem "weg te krijgen". De intimidatie zou zijn weerslag gehad hebben op de redactie in het algemeen en op de individuele redactieleden, die daardoor tevens een onveilige werksituatie hebben ervaren en waardoor een angstcultuur is ontstaan. Dit zou niet los te zien zijn van de vrijheid van Cursor om te publiceren.
- 3) Er zijn eind mei 2021, een dag voor publicatie van een tweetal artikelen in het kader van het in punt 1) genoemde drieluik, drie beeldjes op het bureau van melder neergelegd, uitbeeldend 'horen, zien en zwijgen', wat door melder als intimiderend is ervaren.
- 4) Melder heeft in het voorjaar van 2023 een artikel geschreven naar aanleiding van het aantreden van de huidige rector magnificus. Het ging ditmaal om een artikel over belangenvermenging, die zich zou voordoen bij de (nieuwe) rector. Over het artikel (en een gewijzigd artikel) is tweemaal negatief geadviseerd door de redactieraad, maar volgens melder was het advies niet objectief.

Onderdeel 1)

8.8.1. Er zou in het najaar van 2021 een door de redactie van Cursor geschreven artikel zijn tegengehouden in het kader van een drieluik over sociale veiligheid binnen de TU/e. Uit de door de commissie gevoerde gesprekken en de bevindingen in par. 7.4.1 tot en met 7.4.3 leidt de commissie af dat over de artikelen in het kader van het drieluik overleg heeft plaatsgevonden tussen de hoofdredacteur, de redactieraad en (de voorzitter van) het CvB. Over de eerste twee artikelen in de reeks is door de redactieraad positief geadviseerd en is door het CvB, nadat de hoofdredacteur de artikelen had voorgelegd, geïntervenieerd vanwege redenen die volgens de TU/e te maken hadden met het ontbreken van voldoende journalistieke kwaliteit in beide artikelen, onder andere omdat de artikelen feitelijke onjuistheden zouden bevatten en ten aanzien van het raadplegen van voldoende bronnen. De commissie geeft – zoals hierboven reeds opgemerkt – geen oordeel over (de bemerkingen aangaande) de journalistieke kwaliteit van de betreffende artikelen. Wel stelt de commissie vast dat twee van de drie artikelen zijn verschenen en dat de hoofdredacteur zelf heeft besloten het derde deel niet te publiceren, na een negatief advies van de toenmalige redactieraad.

8.8.2. Indien sprake zou zijn (geweest) van een vorm van structurele inmenging vanuit de TU/e met het inhoudelijk werk van de redactie, zou dat een ernstige overtreding inhouden van regels met betrekking tot de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid alsmede opgestelde interne

¹⁰ Censuur is het *vooraf verbieden* van het publiceren van informatie of meningen en is daarmee de meest vergaande restrictie die een auteur kan worden opgelegd.

regels (i.c. met name het redactiestatuut) en met name de journalistieke vrijheid die de redactie toekomt. Uit de bevindingen en de informatie die de commissie naar aanleiding van de gesprekken en de toegezonden documenten over deze casus heeft kunnen destilleren, is de commissie nochtans niet gebleken van een structurele, onevenredige bemoeienis vooraf met het redactionele werk noch van een stelselmatige censuur. Publicatie van artikelen is niet actief tegengehouden. Doorgaans kon de redactie namelijk alles publiceren; daarbij ging het om vele honderden artikelen waarmee, voor zover de commissie in het kader van dit onderzoek heeft kunnen vaststellen, geen bemoeienis is geweest. Gevoerde inhoudelijke discussies over het in de melding bedoelde artikel van het drieluik hebben bovendien niet geleid tot een verbod te publiceren. De commissie kan ten aanzien van dit onderdeel van de melding en de daarin genoemde casus bovendien begrijpen dat het aan de orde gestelde thema (sociale onveiligheid binnen de TU/e) een voor het CvB inhoudelijk belangwekkende kwestie was, die het college niet ongemoeid kon laten en waarvoor geldt dat een zorgvuldige afhandeling centraal stond. Wel heeft de commissie uit de activiteiten en interventies rond het derde artikel opgetekend dat deze hebben bijgedragen aan het ontstaan van een arbeidsconflict met de hoofdredacteur, met brede gevolgen. Daarop gaat de commissie uitvoeriger in bij onderdeel 2.

Onderdeel 2)

8.9.1. Er zou vanuit het CvB intimidatie van de hoofdredacteur hebben plaatsgevonden, met als doel om hem “weg te krijgen”. Die intimidatie zou zijn weerslag gehad hebben op de redactie in het algemeen en op de individuele redactieleden, die daardoor een onveilige werksituatie hebben ervaren en waardoor een angstcultuur is ontstaan. De commissie verwijst voor de beoordeling van dit onderdeel met name naar de bevindingen onder paragraaf 7.4.4 tot en met 7.4.8. In de gesprekken over dit onderdeel van de melding heeft de commissie waargenomen dat medewerkers aangaven zich binnen de redactie gaandeweg onveilig te zijn gaan voelen over hun functioneren en hun positie binnen de redactie c.q. binnen de TU/e. Er was bij de gesprekken met de commissie in een aantal gevallen sprake van medewerkers die, ondanks de geboden vertrouwelijkheid, nauwelijks vrijuit durfden te spreken, uit verklaarde angst voor de gevolgen voor hun (loop-)baan en in andere gevallen was sprake van medewerkers bij wie de emoties zodanig hoog waren opgelopen dat zij verklaarden zich ternauwernood nog in staat te voelen op een normale manier te functioneren. Deze ongewenste toestand heeft, zo heeft de commissie vastgesteld, in verhouding lang geduurd; van in ieder geval eind 2021 tot in het najaar van 2023 (en is wellicht nog niet hersteld). De commissie heeft opgetekend dat in de richting van de redactie en de hoofdredacteur in die periode diverse interventies door het CvB zijn gepleegd die, hoewel naar de commissie aanneemt met goede bedoelingen, achteraf gezien de gemoederen eerder hebben verhit dan gekalmeerd. Zo heeft het aanstellen van een nieuwe voorzitter van de redactieraad, die bovendien tevens werkzaam is als reputatieadviseur, en het voor een groot deel negeren van de voordracht van de hoofdredacteur voor redactieraadleden, een steeds intensievere bemoeienis vanuit het CvB met het dagelijks reilen en zeilen binnen de redactie van Cursor laten zien. Voorts doelt de commissie in dit verband op het vaststellen van een op alle onderdelen negatieve beoordeling door de interim-directeur CEC, eind 2021, op het verschijnen van een leidraad als aanvulling op het redactiestatuut, zulks op initiatief van de nieuwe voorzitter

van de redactieraad, en op het aanstellen van een liaison tussen enerzijds de hoofdredacteur en de redactie en anderzijds het CvB. Het aanwijzen van deze liaison, de leidraad en de gevoerde discussies en ontstane verwarring daarover, hebben de indruk bij de commissie gewekt dat er een toenemende invloed werd uitgeoefend op de dagelijkse werkzaamheden van de betrokkenen en de contacten met het CvB en dat de procedures rondom publicatie gaandeweg steeds verder werden “dichtgetimmerd”. De redactieraad heeft bovendien in deze periode kritisch geadviseerd over het functioneren van de hoofdredacteur, zonder toepassen van hoor en wederhoor over het advies (bevinding onder par. 7.4.4 laatste bullet). In de gegeven context, hoewel het redactiestatuut zulks niet expliciet voorschrijft, is dit volgens de commissie onzorgvuldig geweest. Al met al heeft de optelsom van de verschillende interventies bijgedragen aan een situatie die naar het oordeel van de commissie verder ging dan wat passend zou zijn geweest binnen de normale verhoudingen.

8.9.2. De commissie constateert voorts dat tegelijkertijd sprake was van een zich verergerend (arbeids-)conflict tussen (de voorzitter van) het CvB en de hoofdredacteur. Aanleiding voor het arbeidsconflict lijkt (mede) het in het vorige onderdeel genoemde derde artikel van het drieluik te zijn, dat in het najaar van 2021 uiteindelijk niet is gepubliceerd. Een artikel over een promovendus die zou zijn gechanteerd, was -onder meer- aanleiding voor een gesprek tussen de voorzitter van het CvB en de hoofdredacteur in november 2021. Het gesprek is door de hoofdredacteur als bedreigend en verbaal agressief ervaren; zo zou de hoofdredacteur zijn verteld dat hij inmiddels “uitgekotst” wordt door alle leden van het CvB.¹¹ Aan de kant van het CvB wordt gesproken over een ‘pittig’ gesprek. Vervolgens heeft er op 23 december 2021 een functioneringsgesprek plaatsgevonden met de hoofdredacteur en de toenmalige interimmanager van de directie-eenheid CEC, die per 1 september 2021 was benoemd, hetgeen voor de hoofdredacteur leidde tot een negatieve formele beoordeling op alle functioneringsonderdelen.¹²

8.9.3. Het incident zoals besproken in onderdeel 1, de negatieve beoordeling van de hoofdredacteur (opgesteld door een interimmanager met een dienstverband van op dat moment van slechts enkele maanden) en de daaropvolgende verschillende interventies en gesprekken met (de voorzitter van) het CvB hebben de verhoudingen van eind 2021 tot medio 2023 gaandeweg verder op scherp gesteld. Begin 2022 heeft de voorzitter van het CvB de hoofdredacteur medegedeeld dat het CvB het vertrouwen in hem kwijt was omdat hij een ‘onvoldoende moreel kompas’ zou hebben en dat het college graag wilde dat hij voortijdig zou stoppen als hoofdredacteur. Het CvB had daarvoor verschillende opties klaarliggen. Vanuit de toenmalige redactieraad zijn aan het CvB de verbazing en het ongenoegen daarover kenbaar gemaakt. In het verlengde van de beoordeling heeft er in het voorjaar van 2022 een gesprek plaatsgevonden met de vicevoorzitter van het CvB, ██████████ en de hoofdredacteur, waarbij in onderling overleg afspraken zijn gemaakt over onder andere het op termijn van enkele jaren gaan verrichten

¹¹ Citaat geverifieerd.

¹² Gedurende de voorafgaande jaren is volgens de hoofdredacteur nooit eerder een negatieve beoordeling vastgesteld noch waren eerder gesprekken gevoerd over diens vermeende onvoldoende functioneren. Dat dit anders was is niet door de TU/e aan de commissie aangetoond dan wel weerlegd.

van andere werkzaamheden en de (vervroegde) ingangsdatum van het pensioen van de hoofdredacteur. Met deze afspraken is de hoofdredacteur weliswaar akkoord gegaan, maar het heeft de verhoudingen niet genormaliseerd.

8.9.4. Het is niet aan de commissie om inhoudelijk over het voornoemde arbeidsconflict te oordelen. Gebruikelijk hebben de betrokkenen in een arbeidsconflict beiden een zeker aandeel in de ontstane situatie en gebruikelijk over en weer ook een andere kijk op hun aandeel en de impact van het conflict. Wel is het de commissie duidelijk geworden dat de hoofdredacteur gedurende de in het voorjaar van 2022 besproken en vastgelegde “overgangstermijn”, waarin hij nog wel in functie bleef, feitelijk als aangeschoten wild is gaan functioneren; als iemand wiens reputatie door alle gebeurtenissen zodanig is aangetast dat hij in feite niet meer op een normale wijze kon functioneren. De commissie stelt vast dat de hoofdredacteur de hierdoor ervaren grote druk op diens functioneren ook in relatie tot de collega’s binnen de redactie niet vóór zich heeft kunnen houden. Mede, maar niet uitsluitend hierdoor, ontstond, zo heeft de commissie tijdens de gesprekken opgetekend, ook voor redactieleden gaandeweg een ervaren toenemend onveilige werksfeer, waarin zij vreesden dat op enig moment ook de positie van individuele redactieleden ter discussie zou kunnen komen te staan. Er heeft zich een verergering van deze reeds gespannen werksituatie voorgedaan naar aanleiding van een artikel ten tijde van de inauguratie van de nieuwe rector in mei 2023, hetgeen in onderdeel 4 nog nader aan de orde komt. Door dit (latere) voorval en de in de vorige punten geschetste omstandigheden, is binnen de redactie gaandeweg steeds meer ervaren dat het niet langer mogelijk leek het journalistieke werk in de gewenste onafhankelijkheid en vrijheid uit te voeren. Door steeds dichter op het opereren van het nieuwsmedium te gaan sturen, is de indruk ontstaan van een voorafgaande bemoeienis vanuit het CvB met het journalistieke werk, ondanks de op zichzelf niet onbegrijpelijke zorg bij de TU/e voor het bewerkstelligen van een juiste balans tussen de vrije nieuwsgaring, de journalistieke kwaliteit en andere relevante belangen binnen de universiteit. Dat de hoofdredacteur in formele zin bevoegd was (en bleef) te beslissen over het al dan niet opnemen van een artikel in Cursor doet daar niet aan af.

8.9.5. De commissie is van oordeel dat het in deze situaties duidelijk op de weg van de direct leidinggevenden en (de voorzitter van) het CvB als goed werkgever had gelegen de ontstane, zich verergerende, conflictueuze situatie te de-escaleren en meer professionele afstand te houden van het conflict en, in het verlengde daarvan, van het journalistiek opereren van de redactie van Cursor. Dit is niet, althans niet in voldoende mate gebeurd, zo stelt de commissie vast, terwijl het aannemelijk is geworden dat het CvB van de situatie zoals hiervoor besproken op de hoogte was of had kunnen zijn, maar daarin dus niet adequaat heeft geïntervenieerd. De commissie constateert dat in plaats daarvan nieuwe elementen zijn toegevoegd die niet hebben bijgedragen aan die normalisering. De commissie doelt hierbij op zaken als de eerdergenoemde leidraad en het benoemen van een liaison tussen de hoofdredacteur en het CvB en op een nieuwe door het CvB benoemde redactieraad, waarbij anders dan gebruikelijk was, de voordracht door de hoofdredacteur voor leden -op één lid na- niet werd gevolgd. Er werd een externe, evenmin door de hoofdredacteur voorgedragen, voorzitter benoemd. Gaandeweg heeft de redactie ervaren dat

deze nieuwe redactieraad tamelijk dicht op de huid van de hoofdredacteur en de redactie is gaan zitten. Met name werd dit manifest nadat de redactieraad adviseerde over het (dis)functioneren van de hoofdredacteur, zonder toepassen van hoor en wederhoor (bevinding onder par. 7.4.4 laatste bullet) wat in de gegeven context, hoewel het redactiestatuut zulks niet expliciet voorschrijft, volgens de commissie onzorgvuldig is geweest. Voorts is er vanaf december 2022 een leidraad in werking getreden, die in de praktijk door alle aandacht daarvoor, door de redactie en de hoofdredacteur is ervaren als een blijk van wantrouwen vanuit het CvB en de redactieraad, wat naar het oordeel van de commissie het normale functioneren van de redactie meer en meer heeft beïnvloed.

8.9.6. Voorts trad per 1 maart 2023 een nieuwe directeur van het CEC in dienst waarna, naar de commissie heeft opgetekend uit de gevoerde gesprekken, evenmin is geïntervenieerd in de ontstane werksituatie. Al met al rijst in deze casus een beeld van een optelsom van diverse incidenten en van diverse verantwoordelijke (hoofdrol)spelers (CvB als formele werkgever en uitgever, en de directeur CEC als de operationele uitgever), die zich niet voldoende rekenschap hebben gegeven van het belang een ernstige verstoring in de werkrelaties met Cursor zo spoedig mogelijk te normaliseren en te beëindigen. Evenmin hebben deze spelers zich voldoende ingespannen om bij de ontstane conflicten te de-escaleren. Zoals de commissie bij het vorige onderdeel al oordeelde, is echter niet gebleken van een structurele, patroonmatige bemoeienis met het inhoudelijke redactionele werk noch van een stelselmatige censuur. Doorgaans kon de redactie alles publiceren en vonden in enkele gevallen tussen de redactie en het bestuur inhoudelijk relevante gedachtewisselingen plaats over gemelde kwesties, zoals met betrekking tot de fysieke veiligheid bij het scheikundig laboratorium (zie bevinding onder paragraaf 7.4.6.). Dit neemt echter niet weg dat als gevolg van het zich verergerende arbeidsconflict met de hoofdredacteur een situatie is ontstaan waarin door de op hem gelegde mentale druk het de hoofdredacteur menselijkerwijs gesproken niet meer, althans nog maar beperkt, vrij stond te besluiten om bediscussieerde artikelen uiteindelijk toch vrijelijk te publiceren, welk gevoel ook binnen de redactie van Cursor is ontstaan. Dat de hoofdredacteur in formele zin bevoegd was (en bleef) te beslissen over het opnemen van een artikel in Cursor doet daar niet aan af. Daarnaast heeft de redactie dit gevoeld als het gaandeweg verder opvoeren van de druk, waardoor zij de werksituatie als onveilig zijn gaan ervaren.

8.9.7. Ten aanzien van dit onderdeel van de melding concludeert de commissie dat, alles afwegende, sprake is geweest van een schending van de interne regels ten aanzien van het vrijelijk journalistiek functioneren van de redactie, in combinatie met het schenden van regels van goed werkgeverschap, met uiteindelijke gevolgen die uitstijgen boven een individuele casus of een enkel arbeidsconflict. Het betrof een optelsom van diverse ongelukkige incidenten, die breed herkend en gevoeld werden binnen een (deel van de) organisatie, en die het goed functioneren van de organisatie hinderden, langere tijd speelden en gedoogd of gedragen werden door (een deel van) de leiding van de organisatie.¹³

¹³ Zie bijvoorbeeld ten aanzien van het aspect sociale onveiligheid het jaarverslag van 2022 van het Huis voor Klokkeluiders.

Onderdeel 3)

8.10. De commissie vindt dat uit de gesprekken en de overgelegde documenten aannemelijk is geworden dat de drie beeldjes (“horen, zien en zwijgen”) één dag voor publicatie van de artikelen in het kader van het eerdergenoemde drieluik over sociale veiligheid op het bureau van de melder zijn geplaatst. De commissie heeft niet kunnen vaststellen door wie dit is gedaan. Een daartoe destijds door de TU/e ondernomen adequate zoekslag via bewakingsbeelden heeft ook niets opgeleverd. Wel acht de commissie het invoelbaar dat deze handeling heeft bijgedragen aan een ervaren onveilige werksfeer bij de melder en haar collega's, zeker nu onduidelijk bleef wie de beeldjes had geplaatst. De boodschap die de beeldjes moesten uitdragen, de timing van het neerleggen (één dag voor publicatie), en de op dat moment reeds verslechterende verhoudingen tussen de redactie en het CvB, maken dat de commissie begrijpt dat de beeldjes voor de melder (en de redactie als geheel) als gezegd aan een sociaal onveilig gevoelde situatie hebben bijgedragen. Dit kan de TU/e echter niet zonder meer worden aangerekend, nu een serieuze poging is ondernomen om te achterhalen van wie de beeldjes afkomstig waren, waarbij uiteindelijk niet is gebleken dat (een medewerker van) de TU/e daarvoor verantwoordelijk was.

Onderdeel 4)

8.11. In het voorjaar van 2023 zou er een door de redactie van Cursor geschreven artikel zijn tegengehouden. Het ging ditmaal om een artikel over belangenvermenging, die zich zou voordoen bij de huidige rector magnificus. Zoals reeds onder onderdeel 2 door de commissie is overwogen, hebben meerdere interventies vanuit de redactieraad en vanuit het CvB gaandeweg tot gevolg gehad dat het gevoel bij de redactie is ontstaan dat de redactie niet langer het journalistieke werk in de gewenste onafhankelijkheid en vrijheid kon uitvoeren. Door de discussies rond de concepten voor dit artikel werd, zo stelt de commissie vast, bijgedragen aan een steeds groter wordende druk vanuit zowel het CvB als vanuit de redactieraad. Door ook bij deze conceptartikelen steeds dichter op het opereren van het nieuwsmedium te sturen, is de indruk ontstaan van een voorafgaande bemoeienis vanuit de redactieraad en het CvB met het journalistieke werk. De commissie tekent daarbij aan dat dit gebeurde vanuit een zorg bij het CvB over de journalistieke kwaliteit en vanuit de wens een juiste balans tussen de vrije nieuwsgaring en andere relevante belangen binnen de universiteit te bewerkstelligen. Dit neemt echter niet weg dat gaandeweg bij velen werd ervaren dat de druk werd opgevoerd en dat de redactie dit ook steeds sterker is gaan beleven als een onveilige werksituatie. Dat de hoofdredacteur in formele zin bevoegd was (en bleef) te beslissen over het opnemen van een artikel in Cursor doet daar niet aan af.

9. De conclusie

9.1. Uit de informatie die de commissie naar aanleiding van de gesprekken en toegezonden documenten voor deze casus heeft kunnen destilleren, is niet gebleken van een (intentie tot) overwegend onevenredige bemoeienis vooraf met het redactionele werk noch van een (intentie tot) stelselmatige censuur, gelet op het feit dat er vele honderden artikelen zijn verschenen en de bemoeienis slechts in een beperkt aantal gevallen aan de orde was. Vanwege die bemoeienis bij

verschillende artikelen en de optelsom van diverse incidenten, stelt de commissie anderzijds vast dat de hoofdredacteur en de redactie als geheel gaandeweg invoelbaar hebben ervaren niet langer het journalistieke werk in de gewenste onafhankelijkheid en vrijheid te kunnen uitvoeren. Door in de praktijk bij een aantal incidenten, in het bijzonder sinds medio 2022, steeds dichter op het opereren van het nieuwsmedium te sturen, heeft de redactie een voorafgaande bemoeienis vanuit het CvB met het journalistieke werk gevoeld, ondanks de beweerde zorg bij het CvB voor het bewerkstelligen van een juiste balans tussen de vrije nieuwsgaring, de journalistieke kwaliteit en andere relevante belangen binnen de universiteit. Dat de hoofdredacteur in formele zin bevoegd was (en bleef) te beslissen over het opnemen van een artikel in Cursor doet daar niet aan af. Hij was aangeschoten wild en werd ook als zodanig bejegend. Daarnaast is geruime tijd sprake geweest van onvoldoende de-escaleren en ingrijpen op een ervaren sociaal onveilige werksituatie naar aanleiding van het arbeidsconflict met de hoofdredacteur, ondanks voldoende signalen die duiden op de dringende noodzaak de situatie voor de betrokken werknemers te normaliseren. Het geheel overziend, komt de commissie tot de conclusie dat in de onderhavige kwestie sprake is (c.q. is geweest) van een optelsom van diverse ongelukkige incidenten die zijn ervaren als een toenemende sociaal onveilige werkomgeving binnen de redactie van Cursor (en die wellicht nog steeds wordt gevoeld) en die het goed functioneren van dit deel van de organisatie duidelijk heeft gehinderd. Deze situatie heeft langere tijd gespeeld en daarop is niet adequaat door de verantwoordelijke werkgever (i.c. het CvB) geacteerd. Daarbij zijn de voorschriften volgens welke een goed werkgever het personeelsbeleid hoort te voeren en de noodzakelijke randvoorwaarden voor het ongestoord functioneren van het onafhankelijk nieuwsmedium Cursor (met name het redactiestatuut) al met al onvoldoende in acht genomen. De commissie beoordeelt, alles afwegende, de in de melding beschreven situatie(s) in samenhang als een onregelmatigheid, respectievelijk een misstand, zoals bedoeld in de Regeling en de Wbk, vanwege de ontstane, als sociaal onveilig ervaren, situatie die voor veel betrokkenen binnen de redactie (te) lang (ruim twee jaar) heeft voortgeduurd en die het functioneren van de redactie(-leden) nadelig heeft beïnvloed.

9.2. Het is de commissie anderzijds opgevallen dat de melder, toen bekend werd dat de hoofdredacteur uit zijn functie was ontheven, ervoor heeft gekozen de kwestie breed onder de aandacht te brengen, ook in landelijke media. Hierbij heeft de melder niet eerst het oordeel van de commissie afgewacht. Het moet de commissie van het hart dat deze handelwijze van de melder, hoezeer zij ook last heeft ondervonden van de ontstane situatie, niet in overeenstemming is geweest met datgene wat onder de gegeven omstandigheden van melder had mogen worden verwacht.¹⁴ Daardoor zijn de interne verhoudingen, meer dan al het geval was, verder op scherp gesteld, waardoor een verdere polarisatie is ontstaan. Dit rekent de commissie de melder echter niet zwaar aan, nu het op de weg van de werkgever en daarmee van het CvB had gelegen eerder te de-escaleren, enig mededogen te tonen in de richting van de hoofdredacteur, de melder en de collega's van melder en eerder in te grijpen in een situatie die de commissie kwalificeert als sociaal onveilig voor de betrokkenen.

¹⁴ Het staat een melder vrij om een vermoeden van een misstand aan de pers voor te leggen, maar dit kan in de weg staan aan een zorgvuldig verloop van het onderzoek.

10. Het advies.

10.1. De hoofdrolspelers binnen het CvB, de directeur CEC, de interim-hoofdredacteur, de redactieraad en de redactie staan thans voor de lastige gezamenlijke opgave een onafhankelijk medium binnen een organisatie waar grote belangen kunnen spelen, opnieuw de ruimte te geven om professioneel onafhankelijk te werken, met een hoge journalistieke kwaliteit. De commissie acht de mogelijkheden en randvoorwaarden daartoe zeker aanwezig, mede gezien het aantreden van een nieuwe interim-hoofdredacteur en door een aantal reeds in gang gezette gesprekken met de diverse (hoofdrol)spelers die op de toekomst zijn gericht.

10.2. De commissie adviseert de RvT er voortvarend voor te zorgen dat de ontstane situatie wordt hersteld, door gezamenlijk met de inmiddels aangetreden interim-hoofdredacteur en de redactie de koers voor de toekomst opnieuw uit te zetten en nieuwe perspectieven te bieden aan alle betrokkenen. De commissie adviseert bij het herstel van de goede verhoudingen het navolgende in acht te nemen:

- Het is nodig in veilige, open en transparante gesprekken een aantal gezamenlijk te erkennen waarden centraal te stellen en met elkaar te doorleven. In de toekomstige situatie kijken onafhankelijke journalisten bij Cursor (weer) actief om zich heen, volgen zij het debat en praten zij met studenten en medewerkers over waar zij in de praktijk tegenaan lopen. Want als er belang aan wordt gehecht dat studenten en medewerkers betrokken zijn bij de universiteit, moet de TU/e community weten wat er gebeurt en de kans krijgen mee te denken.
- Onafhankelijk en professioneel journalistiek werk voor een nieuwsmedium als Cursor betekent anderzijds niet dat de redactie zomaar een “mening” geeft, sensatie zoekt, of meningen een bepaalde kant op stuurt. De redactie van Cursor laat juist zonder een vooringenomen houding zien welke ontwikkelingen er zijn binnen de universiteit, zodat iedereen de eigen mening vrijelijk kan vormen. Journalistieke principes, zoals hoor en wederhoor en verificatie van bronnen en feiten, staan daarbij centraal en het is aan de hoofdredacteur dit te toetsen. Iedere redacteur werkt volgens deze principes en volgt de “Code voor de Journalistiek” van de Raad voor de Journalistiek, inclusief de daarin gegeven regels inzake privacy.
- De redactie handelt extra zorgvuldig bij de berichtgeving over controversiële onderwerpen en bij het verwerken van informatie die de privacy en reputatie van (oud)-medewerkers en studenten van de TU/e raakt. De redactie is zich bewust van de bijzondere verantwoordelijkheid die verbonden is aan de positie van Cursor als nieuwsmedium binnen de TU/e.
- Dit betekent dus ook dat het in een enkel geval kan leiden tot terughoudendheid van de redactie om bepaalde zaken überhaupt, of op een bepaald moment, in de openbaarheid te brengen als een artikel raakt aan grote financiële of publicitaire belangen van de universiteit. De redactie aarzelt dan niet ook daarnaar verstandig te handelen.

- De onafhankelijke positie voor de redactie moet juist vanwege dit spanningsveld goed geregeld zijn en de gezamenlijke attitude moet op onderschreven kernwaarden zijn gericht.
- Het komt de commissie voor dat het gelet op het vorenstaande nuttig lijkt te komen met een vernieuwd en gezamenlijk onderschreven redactiestatuut en een vernieuwde redactieraad, die de inhoudelijke koers van het medium achteraf toetst, zodat zorgvuldig journalistiek werk actief kan worden ondersteund en aangemoedigd in plaats van met enige argwaan bekeken.
- Het CvB houdt daarbij professionele afstand van het journalistieke werk, door de juiste randvoorwaarden te scheppen en door de professionele ruimte te bieden en te laten voor kwalitatief hoogwaardige journalistiek, en verstandig mededogen te tonen waar het in de toekomst misschien toch even niet goed gaat. Daarmee wordt het vertrouwen van de lezersgroep in het onafhankelijk medium gediend en bevorderd. De lezers kunnen immers afgaan op eerlijke en transparante informatie die niet sturend is, maar uitnodigt dat ideeën, suggesties en twijfels via het medium kunnen worden gedeeld met de rest van de universitaire gemeenschap.

10.3. De commissie geeft in dit kader een aantal concrete aanbevelingen die mede zijn gebaseerd op de gesprekken die zij heeft gevoerd met de beide deskundigen. Het verdient naar het oordeel van de commissie aanbeveling:

- Te beschikken over een redactiestatuut, maar zonder een aanvullend document als een “leidraad”. Trek de huidige leidraad in; laat het vernieuwde redactiestatuut, helder geformuleerd, voor zich spreken.
- Voor het opstellen van het nieuwe redactiestatuut een vergelijking te maken van de bestaande redactiestatuten bij andere universiteitsbladen.
- Te kiezen voor een specifiekere tekst voor het huidige artikel in het redactiestatuut dat spreekt van “*evenwichtige berichtgeving die niet in strijd mag zijn met de belangen van de TU/e*”. Deze passage is te ruim geformuleerd. Maak duidelijk over welke specifieke belangen het hier gaat en benadruk de proportionaliteit als een beroep kan worden gedaan op het belang van de TU/e bij het beoordelen van een publicatie. Niet altijd zal dit belang immers het zwaarste wegen. Denk in dit kader, naast het expliciet toepassen van de inhoudelijke vereisten en basisprincipes die voortvloeien uit de code voor de journalistiek van de Nederlandse Vereniging van Journalisten NVJ, aan een clause dat *geen financiële en persoonlijke schade* berokkend mag worden aan de universiteit, zijn medewerkers en studenten, waarbij een beroep op deze clause wel te allen tijde zakelijk overtuigend onderbouwd moet kunnen worden.
- Te vermijden dat het *vooraf moeten* vragen van advies aan de redactieraad over publicatie van een artikel, onderdeel is van de procedure.
- Te bevorderen dat er rechtstreekse toegang van de hoofdredacteur tot (een vertegenwoordiger van of een portefeuillehouder binnen) het CvB is. Beëindig de functie van ‘liaison’. Sta open voor de rechtstreekse dialoog. Kies als CvB in dit kader een relatie op voldoende zakelijke afstand met de redactie waarin een open discussie en vrije

gedachtenvorming centraal staan. En voor beiden geldt: gesprekken winnen aan waarde als de gerechtvaardigde belangen van de gesprekspartner daarin centraal staan: begrip voor elkaar leidt tot een beter resultaat.

- Als er geen eindredacteur is, te werken met een kritische tegenlezer voor te publiceren artikelen; dit kan een andere (ervaren) redacteur zijn. De hoofdredacteur blijft verantwoordelijk voor het journalistieke product en moet toezien op de journalistieke kwaliteit ervan.
- Bij het op enig moment benoemen van een nieuwe voorzitter van de redactieraad, te kiezen voor een onafhankelijke voorzitter en daarbij een functieprofiel of selectie criterium dat deze onafhankelijkheid niet als uitgangspunt heeft te vermijden. Benoem bij voorkeur een voorzitter met aantoonbare journalistieke ervaring of ervaring als docent journalistiek, iemand die bijvoorbeeld zelf journalist is of journalist is geweest, en die tevens in staat is boven de partijen en (deel-)belangen te staan.
- De taken en verantwoordelijkheden beter te scheiden, bijvoorbeeld door de redactie, de redactieraad en de communicatiedirectie nevensgeschikt te laten zijn, zodat de redactie in hiërarchische zin geen deel uit maakt van de communicatiedirectie. Dit voorkomt onduidelijkheden over de verantwoordelijkheden en posities over en weer. Bevorder wel de actieve uitwisseling van kennis in het vakgebied communicatie, marketing en journalistiek. Laat de redactie c.q. de hoofdredacteur ten aanzien van het journalistieke werk achteraf verantwoording afleggen aan de (voorzitter van) de redactieraad en voor het overige aan een functionaris die, bijvoorbeeld, deel uitmaakt van de bestuursdienst en die direct onder de bestuursleden opereert, zoals een bestuurssecretaris.
- Periodieke functioneringsgesprekken met de hoofdredacteur te voeren in aparte gesprekken met de voorzitter van de redactieraad (voor het journalistieke deel van de werkzaamheden) en de in het vorige punt bedoelde functionaris.
- Sociale veiligheid is bepalend voor de kwaliteit van dienstverlening van de organisatie en het raakt het functioneren van bestuurder tot medewerker. Het is een cruciaal onderdeel van de arbeidsverhoudingen en (organisatie-)cultuur. Een sociaal veilige en gezonde werkomgeving is een omgeving waarin collega's respectvol met elkaar omgaan, zichzelf kunnen zijn, fysiek en mentaal gezond zijn, fouten mogen maken en hun vakmanschap kunnen inbrengen. De commissie pretendeert niet het beleid dat de TU/e voert om sociaal veilige en integere arbeidsverhoudingen te bevorderen in dit kader te beoordelen of met concrete aanbevelingen te komen voor verbeteringen daarvan. Daar was het onderzoek ook niet op gericht. Wel bepleit de commissie om in het personeelsbeleid van de TU/e zichtbaar aandacht te geven aan dit thema, door bijvoorbeeld de focus te versterken op de sociale veiligheidsstructuur en het beleid dat door de organisatie wordt ingezet om een sociaal veilige werkomgeving te bieden en om van incidenten te leren. Daarbij verdient het aanbeveling in het personeelsbeleid aandacht te geven, in de bekende cyclus van "plan, do, check, act", aan:
 - a) Preventie: Een sociaal veilige cultuur draagt al bij aan preventie, maar daarnaast zijn formeel beleid, afspraken, voorzieningen, sleutelactoren (zoals een ombudsfunctionaris en vertrouwenspersoon), en bewustwording bij alle medewerkers

nodig. Belangrijker wellicht nog, is een zichtbaar voorbeeldgedrag vanuit de leidinggevendenden en vanuit het CvB: zij dienen het goede voorbeeld te geven en adequaat te reageren op signalen.

- b) Detectie: De organisatie zou proactief moeten zoeken naar signalen die mogelijk duiden op sociale onveiligheid. Zo wordt het preventieve en reactieve beleid verbonden met wat er daadwerkelijk gebeurt in de organisatie en hoe medewerkers dit ervaren.
- c) Reactie: Als zich daadwerkelijk een melding of een mogelijk sociaal onveilige situatie voordoet, dient daarop zichtbaar, proportioneel en tijdig te worden geacteerd. De reactie bepaalt immers voor een belangrijk deel de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in de sociale veiligheidsstructuur binnen de TU/e.

10.4. Tot slot merkt de commissie nog het volgende op. De TU/e is een plek waar iedereen zich veilig kan voelen en zich ook vrij moet kunnen voelen om zijn of haar mening te geven, hoe kritisch die ook is. Een medium als Cursor is een exponent van deze belangrijke waarde; belangrijk om de universitaire gemeenschap ruimte te bieden voor het vrije debat en een vrije meningsvorming. Bij elk artikel dat de redactie publiceert hoort de vraag die de redacteur zich zal stellen: 'waarom is dit belangrijk voor de student of medewerker van de TU/e?' en niet: 'wat wil de universiteit bij voorkeur vertellen of teruglezen?'. Als dit bij alle betrokkenen als richtsnoer voor het handelen geldt, kan naar de overtuiging van de commissie het nieuwsmiddeel op professionele afstand van het bestuur van de universiteit, maar toch dichtbij, zonder bemoeienis vooraf in een vrije en onafhankelijke ruimte functioneren en kan een redactieraad vanuit hetzelfde gedachtegoed als veilige sparringpartner behulpzaam zijn of achteraf worden ingeschakeld, om lessen te leren of verschillen van mening te duiden. De commissie realiseert zich dat dit alles in een ideale wereld zo mag zijn, maar dat dit in de praktijk van alledag zeker niet altijd vlekkeloos zal verlopen en soms tot discussies of conflicten zal leiden. De praktijk zal zich in de toekomst dan ook weerbarstig tonen en heeft zich ook weerbarstig getoond. Dit onderstreept het belang dat alle betrokkenen samen de wederzijdse verwachtingen naar elkaar uitspreken en daar lessen uit trekken. Zij zijn zich daarbij te allen tijde bewust van de verschillende rollen, van het belang van journalistieke kwaliteit en de daarbij behorende professionele afstand vanuit het bestuur, ook daar waar in een enkel geval grote financiële of publicitaire belangen van de universiteit moeten prevaleren. Maar ook in zo'n uitzonderlijke situatie is er een gezamenlijke focus op en vertrouwen in het belang van een onafhankelijke nieuwsgaring ten behoeve van de medewerkers en studenten binnen de TU/e.

Aldus vastgesteld door de Commissie melding onregelmatigheden TU/e, bestaande uit de heer mr. J.P. de Jong, voorzitter (waarnemend), mevrouw mr. E.B.M.H. de Brouwer en mevrouw drs. C. de Graaff-Lijzenga, leden.

Eindhoven, 15 maart 2024

mr. J.P. de Jong
voorzitter (wnd.)

mr. L.H.J. van Haarlem
Secretaris

mr. E.B.M.H. de Brouwer
Lid

drs. C. de Graaff-Lijzenga
Lid